

L'ÚS DE LA PILOTA A L'ESCOLA: AL PATI I A LES ÀREES D'APRENTATGE

Treball de Final de Grau en Mestre d'Educació Primària amb
menció en Educació Física

BAYÉS I GAVILÀ, Arnau

Tutora: Anna M. Señé Mir

Curs 2021-2022

Facultat d'Educació, Traducció, Esports i Psicologia

Universitat de Vic-Universitat Central de Catalunya

Vic, maig 2022

“Digues i ho oblido, ensenya'm i ho recordo,
involucra'm i ho aprenc” – Benjamin Franklin

Agraïments

En primer lloc, voldria donar les gràcies a l'Anna, com a tutora del treball, per fer-me un seguiment d'aquest, per ajudar-me sempre que ha estat necessari i per guiar-me en aquest procés de realització del Treball de Final de Grau.

Cal agrair també al meu pare, la meva mare i el meu germà per donar-me ànims durant aquest procés i ser-hi sempre que els he necessitat.

Agrair també l'ajuda de les dues escoles que han participat en la meva investigació.

Una d'elles l'Escola Vedruna de Tona on he portat a terme l'estada de pràctiques de l'últim curs i que ha estat compromesa en tot moment amb allò que jo he necessitat durant aquesta estada. En especial, la Mireia, que ho ha fet tot molt més fàcil.

L'altra és l'Escola La Muntanya d'Aiguafreda, cal estar agraït a l'equip directiu i docent, en especial a la meva cosina l'Anna, per oferir-se a passar els qüestionaris i fer-ho de forma ràpida, ja que així ho requeria la meva planificació pel treball.

Índex

Agraïments	3
Resum.....	6
Abstract.....	6
1 Introducció.....	7
2 Marc teòric.....	8
2.1 Metodologies.....	8
2.2 Àrees d'aprenentatge	13
2.3 Pati.....	16
2.4 Estratègies i materials que fomenten la participació activa de l'alumnat.....	18
2.5 La pilota i el seu ús.....	19
3 Justificació, objectius i hipòtesis	21
Objectius	22
Hipòtesis	22
4 Mètodes.....	23
4.1 Participants	23
4.2 Instruments	23
4.3 Disseny i procediment	24
4.4 Anàlisi de dades.....	26
5 Resultats.....	28
5.1 Respostes dels infants.....	28
5.2 Respostes dels docents	33

6 Discussió	40
7 Proposta d'activitats per utilitzar el recurs de la pilota dins l'aula	46
8 Conclusions	47
9 Referències bibliogràfiques	49
10 Annexos	54
10.1 Activitats en les quals es fa ús de la pilota.....	54
10.2 Enquesta infants	81
10.3 Enquesta docents	84

Resum

L'escola ha de canviar igual que ho fa la societat dia rere dia. És per això, que l'educació a l'etapa de Primària ha de seguir en procés d'evolució com està fent en els últims temps. Aquest procés d'evolució va molt lligat a les noves metodologies que busquen una formació integral dels nens i nenes a partir d'unes activitats més manipulatives i en les quals ells i elles són el centre i els principals responsables del seu aprenentatge.

Un dels materials que pot ajudar a que aquest aprenentatge sigui més significatiu i on l'infant sigui el principal protagonista podria ser la pilota, un material que motiva als infants i que els permet gaudir del procés d'ensenyament-aprenentatge.

Paraules clau: Noves metodologies, pati, aula, pilota i aprenentatge significatiu.

Abstract

School has to change as well as society does it day after day. This is why the education during primary school has to keep evolving as it has been happening lately. This evolution is strongly bound to new teaching methodologies that seek an integral formation of kids by developing more hands-on activities where as students they are the focus and the main responsables of their own learning process.

One of the materials that can help in making this learning process more significative and where the kids are the main driver is the ball. A material that motivates the children and allows them to enjoy the teaching-learning process.

Key words: New methodologies, courtyard, classroom, ball and significative learning.

1 Introducció

En aquest Treball de Final de Grau he portat a terme una investigació sobre quin és l'ús de la pilota a l'escola, tant a les hores de pati, com també, dins l'aula. Han col·laborat en aquesta investigació dues escoles de la comarca d'Osona: l'Escola Vedruna de Tona i l'Escola La Muntanya d'Aiguafreda.

El treball s'ha portat a terme des de l'abril del 2021 fins al maig del 2022. Aquest llarg procés va fer que des d'un inici fins al final s'apostés per intentar realitzar de la millor manera cada un dels apartats del treball.

En un principi, quan se'ns va plantejar el Treball de Final de Grau. Tenia clar que volia fer un tema que em motivés, ja que és un treball que ocupa moltes hores i si no és una cosa que motiva i atrau el propi autor no sortirà mai igual de bé que si és així. Llavors vaig començar a pensar cap on el podia enfocar. Vaig mirar aquelles coses que més m'agradaven durant el meu temps lliure i em vaig adonar que en tot moment estava fent esport, és per això que vaig decidir relacionar una part important dels esports que faig, que és la pilota, amb l'educació i en aquest cas amb les metodologies utilitzades als centres escolars a l'etapa d'Educació Primària.

Durant les pràctiques del grau, vaig poder anar veient quin era l'ús que es feia de la pilota, però clar, en fer les pràctiques de la menció només podia observar quin era l'ús dins l'àrea d'Educació Física. És per això, que gràcies a les enquestes repartides es va poder conèixer la realitat als centres sobre la temàtica del treball.

Per acabar, cal comentar que estic molt orgullós del treball que es troba a continuació, ja que penso que gràcies a les noves metodologies cap on va encarada l'educació, aquesta millorarà i els aprenentatges seran més significatius. Per tant, dins aquestes noves metodologies que busquen la formació integral dels infants hi pot aparèixer la pilota.

2 Marc teòric

2.1 Metodologies

El primer subapartat del treball, parlarà sobre metodologies, en concret, sobre les metodologies més tradicionals i les contraposarem amb les més innovadores que podem trobar en algunes escoles avui dia. Això ens permetrà veure aquelles metodologies més actives que tenim actualment i com aquestes afavoreixen al procés d'ensenyament-aprenentatge de l'alumnat.

Dins aquest apartat, com hem comentat prèviament parlarem sobre què és una metodologia i contraposarem aquelles metodologies més tradicionals envers les més innovadores.

Herrán (2008) defineix la paraula metodologia com la manera de desenvolupar la pràctica docent posant de manifest les intencions educatives del docent i les seves premisses didàctiques, el seu punt de vista de l'educació, la idea que té de l'alumne o alumna, així com els seus valors educatius, la capacitat per gestionar la motivació de l'alumnat i els coneixements que aquest té aplicats als elements curriculars. És a dir, que entén la metodologia com la manera a partir la qual es porta a terme la pràctica docent a partir d'aquelles diferents característiques que aquest té.

D'una manera molt similar entén el que és la metodologia l'autora Merina (2009), que entén que una metodologia o mètode d'ensenyança són aquelles accions que porta a terme el professor o professora a l'aula i que provoquen diverses accions o modificacions en els infants en funció del grau d'assoliment dels objectius que s'han proposat en un principi.

Un cop detallat el que alguns autors entenen com a metodologia, el que hem de tenir clar, és que, igual que la societat amb el temps va evolucionant, l'escola també ho fa. Si l'escola evoluciona, evolucionaran també les metodologies i les maneres de portar a terme aquest procés d'ensenyament-aprenentatge. És per aquest motiu, que avui dia podem trobar una sèrie de metodologies més tradicionals, que segons Travé et al. (2017) són aquelles que estan més centrades en el producte o resultat, on les estratègies didàctiques no segueixen una progressió lineal i que comencen amb l'explicació del professor a partir del llibre de text que és l'element més utilitzat a l'aula.

Tot aquest procés que s'ha portat a terme a partir del que entenem com a metodologia tradicional, segons Yus (1996) acaba sempre amb una avaluació final a partir d'una memorització dels continguts tractats durant el procés per part dels i les alumnes.

Pel que comenten Johnson i Johnson (2014) aquest estil d'ensenyament-aprenentatge més tradicional, se centra en un aprenentatge individual i un aprenentatge competitiu. El primer d'ells, l'aprenentatge individual, segons Johnson i Johnson (2014) diu que és aquell en el qual cada infant percep que pot aconseguir el seu objectiu, independentment de si la resta de companys i companyes aconseguen o no els seus. Això és el que els autors anomenen esforços individualistes, que són aquells que apareixen quan un individu pensa únicament amb el que ell vol obtenir, independentment del que vulgui aconseguir la resta.

Els autors Johnson i Johnson (2014) també consideren que dins les metodologies tradicionals hi podem trobar un aprenentatge competitiu. Concretament, ells entenen per aprenentatge competitiu aquell que tendeix a provocar competència entre els participants, amb la finalitat d'aconseguir ser el millor. Comenten, també, que es treballa els uns contra els altres per assolir un objectiu que només un o alguns poden aconseguir i que creuen que existeix una correlació entre els diferents objectius dins aquest estil d'aprenentatge, però que aquesta correlació és negativa i amb objectius separats els uns dels altres.

És per aquests motius comentats anteriorment i relacionats amb l'estil d'ensenyament que s'utilitzava en les metodologies més tradicionals que Muntaner et al. (2020) conclou que la simple transmissió de coneixement ha de deixar pas a unes metodologies que es plantegin i permetin desenvolupar l'escola amb l'objectiu d'arribar a satisfer les necessitats de la formació integral de cada un dels i les alumnes.

Puga i Jaramillo (2015) estan totalment a favor del que comentaven Muntaner et al. (2020), ja que ells creuen que s'ha d'aconseguir aquesta formació integral dels infants, i consideren que ha de ser a partir d'unes metodologies actives que entenen com als mètodes, tècniques i estratègies que usa el docent per convertir el procés d'ensenyament-aprenentatge en activitats que fomentin la participació activa dels nens i nenes i això l'aconsegueixin fer arribar al propòsit final que és aprendre allò que es pretenia aprendre des d'un principi.

Aquestes metodologies actives es treballaran a partir del desenvolupament de treballs a partir d'equips reduïts, mostrar actitud participativa, tant per part de l'alumnat com per part del docent, estratègies de cooperació i comunicació, potenciar la creativitat. Gràcies a aquests aspectes comentats podem aconseguir el que coneixem com a metodologies actives i que potencien un aprenentatge molt més significatiu. (Aiche, 2011, p.108 citat per Puga i Jaramillo, 2015).

Algunes de les metodologies actives que tractarem a continuació són l'aprenentatge cooperatiu, l'aprenentatge basat en problemes, l'aprenentatge invertit o també conegut com a *flipped classroom* i la gamificació.

Una d'aquestes metodologies que avui en dia és més predominant a les escoles, és l'aprenentatge cooperatiu. Trujillo i Ariza (2006) citat per Azorín (2018) comenten que l'aprenentatge cooperatiu no és una metodologia que hagi arribat fa poc a l'educació, sinó que ha estat utilitzat en diverses ocasions per la seva efectivitat en relació amb els reconeixements acadèmics d'aquesta metodologia i també, amb el desenvolupament afectiu, cognitiu i social dels i les alumnes.

Ara bé, tot i conèixer que no és una metodologia que hagi sortit així de sobte i saber que ja havia estat usada en altres èpoques, hauríem de saber què és l'aprenentatge cooperatiu. Segons els autors Johnson i Johnson (2018) és la posada en pràctica d'un treball o una tasca en petits grups amb l'objectiu que els estudiants treballin junts i maximitzin el seu aprenentatge i el de la resta. Això implica l'aprenentatge de continguts curriculars, com d'aquelles habilitats socials i cooperatives, ja que es buscarà un aprenentatge individual i de la resta del grup.

Una segona metodologia activa de la qual parlarem és l'aprenentatge basat en problemes. Aquesta metodologia, la qual les sigles són (ABP), segons Escribano i Del Valle (2015) és un sistema didàctic que necessita que els estudiants s'involucrin de forma activa en el seu propi aprenentatge, fins a arribar a un escenari de formació aut DIRIGIDA. Consideren, també, que posat que els estudiants són qui agafen la iniciativa amb l'objectiu de resoldre els problemes inicials sorgits o plantejats, es pot afirmar que ni el contingut ni el currículum són elements centrals d'aquesta metodologia, sinó que ho serà el procés de resolució i es donarà la màxima importància a aquest, és a dir al com.

Barrows (1986) dins d'Escibano i Del Valle (2015) defineix l'aprenentatge basat en problemes (ABP) com un mètode d'aprenentatge en el qual s'utilitza un problema com a punt de partida amb l'objectiu de l'adquisició i integració de coneixements. Com han comentat Escibano i Del Valle (2015) en el paràgraf anterior, aquests coneixements o continguts no seran el centre d'aquesta metodologia sinó que aquell element principal i realment important serà el procés que es desenvolupa durant la resolució del problema inicial. Aquest procés és el que ens portarà a adquirir uns coneixements i continguts relacionats amb el currículum.

L'aprenentatge basat en projectes, és també una de les metodologies més utilitzades actualment en escoles. És un mètode d'ensenyament en el qual les activitats d'aprenentatge s'organitzen al voltant d'un projecte que l'estudiant ha de desenvolupar. Els projectes es consideren tasques complexes basades en preguntes, reptes per assolir o problemes reals que porten als estudiants al disseny i resolució d'una proposta o pregunta inicial (Espinosa, S. et al., 2018).

Aquest mètode d'ensenyament es pot relacionar amb l'aprenentatge cooperatiu, ja que en moltes ocasions es du a terme l'aprenentatge basat en projectes a partir d'un treball cooperatiu. Ara bé com expliquen (Larmer i Ross, 2009, p.1 citat per Sánchez, 2016) els projectes no són els postres d'un aprenentatge, sinó que són el plat principal. És a dir, que un projecte no és allò que es porta a terme al final d'una Unitat Didàctica com a divertiment, sinó que ha de ser el centre d'aquest aprenentatge.

En relació amb aquest mateix tema Thomas (2000) creu que tot i ser en grups, els estudiants no cooperen, no es donen feedbacks entre ells, no són capaços de sintetitzar les aportacions dels altres, i fins i tot, a vegades no són capaços de repartir-se de manera equitativa les diferents parts del treball.

Segons Duran, Flores i Miquel (2019) podem dividir un projecte en nou parts. Aquestes parts són les següents: en primer lloc, la planificació o punt de partida; després, la generació de les preguntes; en tercer lloc, crearem els equips; a continuació, crearem un pla d'equip; seguidament, el pas més llarg i és el desenvolupament o posada en pràctica del projecte; en sisena posició la preparació de la presentació o producte final; per seguidament fer la presentació d'aquest; a continuació reflexionar a partir de l'avaluació; i per últim, la projecció social que es fa d'aquest projecte.

L'aprenentatge invertit o també conegut com a *flipped classroom* és una de les altres que podríem considerar com a metodologia activa i innovadora. Altemueller i Lindquist (2017) escriuen que "It is a teaching methodology that inverts traditional teaching methods, delivering lecture instruction outside the class while class time is devoted to problem solving and application of lecture content." (p.341).

García-Peñavo et al. (2016) diuen que el canvi més significatiu de l'aprenentatge invertit és que els deures es realitzen en un context col·laboratiu dirigit pel docent i, per tant, es realitzen de manera més activa i participativa. També consideren que és important saber que la lectura a casa, es pot fer de manera individual o cooperativa entre els companys i companyes.

El rol del docent dins aquest aprenentatge invertit canvia radicalment i s'allunya de les metodologies tradicionals. Segons Altemueller i Lindquist (2017) canvia i passa a ser com a acompanyant d'aprenentatge, ja que l'aprenentatge és més pràctic i més dirigit pels estudiants durant l'estona que dura la classe.

L'última metodologia activa de la qual parlarem en aquest apartat és la gamificació. Aquest mètode d'ensenyament acostuma a ser molt aplicat en les sessions d'Educació Física, però realment es pot aplicar en qualsevol àrea d'aprenentatge. Escarvajal i Martín-Acosta (2019) defineixen aquest mètode d'ensenyament com una forma de gamificar l'aprenentatge, és a dir de fer del joc el centre d'aprenentatge.

Deterding et al. (2011) ho defineixen molt semblant i diuen que és l'ús d'elements del joc en contextos que no són lúdics. Kapp (2012) ho entén de manera molt similar i també diu que la gamificació és l'ús de dinàmiques pròpies del joc en entorns que no són lúdics amb la finalitat d'adquirir, desenvolupar o millorar una actitud o un comportament determinat.

Un cop coneixem a partir de diferents autors què és el mètode d'ensenyament de la gamificació, considero oportú explicar a què ens ajuda aquesta metodologia i el motiu pel qual s'hauria d'utilitzar. La gamificació segons Díaz i Troyano (2013) ajuda a adquirir aprenentatges de forma significativa, que com en la resta de metodologies actives, ajuda a interioritzar-los i consolidar-los en el temps a diferència de les metodologies més tradicionals, que oferien un aprenentatge més de memorització i més descontextualitzat.

Com a resum d'aquest apartat, cal comentar que l'educació va cap a una utilització de metodologies actives, algunes de les més importants les que s'han comentat en aquest treball, i que com ja s'ha dit en diverses ocasions aquestes proporcionaran un aprenentatge molt més significatiu en els infants.

2.2 Àrees d'aprenentatge

Anteriorment, en algunes situacions hem parlat d'àrees d'aprenentatge. En aquest apartat coneixerem les àrees d'aprenentatge o també conegudes com a matèries que trobem dins el currículum d'Educació Primària.

Dins el currículum d'Educació Primària (Decret 119/2015, de 23 de juny) trobem sis àrees d'aprenentatge diferents dins l'etapa d'Educació Primària. Les sis àrees que apareixen dins el currículum són l'àmbit de llengües, que dins hi observem la llengua catalana i literatura, la llengua castellana i literatura i la llengua estrangera. També apareix l'àrea de coneixement del medi natural, social i cultural; la d'educació artística; l'educació per al desenvolupament personal i de la ciutadania; les matemàtiques i l'educació física.

Segons el currículum d'Educació Primària (Decret 119/2015, de 23 de juny) cada una d'aquestes àrees d'aprenentatge té una finalitat diferent, i aquestes diverses finalitats són les que es tractaran a continuació.

En primer lloc, l'àmbit de les llengües té com a finalitat el progressiu domini de tres llengües (català, castellà i llengua estrangera, que acostuma a ser l'anglès), essencial en viure en cultura i l'obertura al món i és un dels factors que contribueix de manera més plena a la identitat social i personal.

Pel que fa a l'àrea del coneixement del medi natural, social i cultural té com a objectiu principal proporcionar a l'alumnat els coneixements i les eines per ubicar-se en el seu entorn, és a dir on ell viu, aprendre a habitar-lo, a respectar-lo i a millorar-lo.

L'àrea d'educació artística el que busca és que els i les alumnes siguin capaços d'interpretar i representar el món de maneres molt diverses. Vol ajudar al fet que l'infant percebi aquest món del qual hem parlat i on ells viuen, però també vol ajudar a entendre's a si mateix i entendre les imatges del seu voltant com una representació de la realitat dins la qual aquest infant conviu.

Seguint amb les diferents àrees d'aprenentatge i les seves finalitats, que trobem dins el currículum d'Educació Primària (Decret 119/2015, de 23 de juny), hi apareix com s'ha comentat prèviament, l'àrea per al desenvolupament personal i de la ciutadania, que té com a necessitat fer que les nenes i els nens puguin viure plenament i desenvolupar-se en la comunitat, adoptant estratègies per viure en un món complex, canviant i ple d'incerteses a les quals els i les alumnes s'hauran d'adaptar desenvolupant actituds de responsabilitat i compromís per construir una societat més justa, democràtica i participativa.

L'àrea de matemàtiques es cuida de buscar ensenyar unes matemàtiques que serveixin als nens i nenes per a la vida quotidiana, ajudant-los a interpretar el món que els envolta facilitant la quantificació i la mesura de fets i processos naturals i socials per tal de comparar-los, ordenar-los, classificar-los i conèixer-los millor. També busca descobrir semblances i regularitats en l'observació de l'entorn, a partir de problemes de la vida real per tal de cercar-hi solucions a partir de la presa de decisions.

Finalment, la matèria d'educació física. Aquesta àrea d'aprenentatge ha de buscar l'adquisició d'aquells coneixements, habilitats i competències que van lligades al mateix cos i la seva activitat motriu que contribueixen al desenvolupament integral de la persona i a la millora de la qualitat de vida.

Aquesta és l'àrea d'aprenentatge en la qual es fa més ús de la pilota. Dins aquesta àrea d'aprenentatge, s'aplicaran una sèrie de metodologies que ajudaran a fer d'aquesta una àrea més integral, significativa i motivadora pels nens i nenes.

Algunes d'aquestes metodologies les hem comentat prèviament, a l'apartat de metodologies, i les quals són l'aprenentatge cooperatiu i la gamificació. Com que ja s'han comentat prèviament sobre què tracten i de què ens serveixen a l'escola, en aquest apartat ens centrarem a parlar exclusivament de les altres dues. Ara bé, és necessari que en aquesta part, parlem exclusivament de dos mètodes d'ensenyament exclusius de l'àrea d'educació física.

Una d'aquestes metodologies exclusives de l'Educació Física és l'educació esportiva. Sidentrop (2011) dins de Cambroner (2021) ens descriu la metodologia d'educació esportiva com un model que sorgeix amb l'objectiu de crear pràctiques esportives autèntiques. Busca que els i les alumnes practiquin l'esport des d'una perspectiva global, la qual els permeti recollir moltes experiències.

L'autor ens comenta que també és important que els infants a partir d'aquest mètode d'ensenyament desenvolupin la seva competència motriu, la seva cultura esportiva i el seu entusiasme per la pràctica de l'esport i de l'activitat física.

Per tal que aquestes experiències que recullin els nens i nenes siguin el més autèntiques i reals possible, Méndez (2009) comenta que dins el model de Sidentrop hi apareixen integrades les següents cinc característiques de l'esport institucionalitzat. Aquestes característiques de les quals l'autor ens parla són les següents: en primer lloc, parla d'establir la temporada; a continuació, l'afiliació; seguidament, el calendari de competicions que hi haurà al llarg d'aquesta temporada preparada prèviament; en quarta posició, parlarem del registre del rendiment de cada un dels participants; per finalment acabar amb una jornada de festivitat i la competició final.

L'altre mètode d'ensenyament és el conegut com a contes i educació física. És un mètode que no s'assembla gairebé en res amb el que hem comentat anteriorment d'educació esportiva. La metodologia de contes i educació física segons Conde (2001) la defineix com un conte jugat, un conte vivencial de manera col·lectiva i amb unes característiques i objectius propis.

També, com comenta el propi autor, dins aquest mètode d'ensenyament podem destacar una sèrie de característiques que ens permetran una millor comprensió d'aquest mètode. Les característiques que Conde (2001) proposa per a comprendre aquesta metodologia són les següents: considera que el conte motor és un esglaió previ al conte escrit i que acostuma a ser paral·lel al conte narrat; el conte motor, incideix de manera directa a la capacitat expressiva dels i les alumnes, ja que primer de manera cognitiva s'interpreta i a continuació, de manera motriu es representa; el nen o nena és el màxim protagonista d'aquesta metodologia; per últim, cal comentar que és una font de motivació per als infants, pel fet que els desperta l'interès per descobrir històries i personatges, i els comença a iniciar en el món dels llibres, el teatre, és a dir, la cultura.

Al mètode de contes i educació física s'ajunten tots aquells aspectes positius dels contes i aquells de l'activitat física i acaben creant una metodologia que consta d'una sèrie d'objectius els quals es pretenen aconseguir a partir de la utilització d'aquest mètode. Com comenten Bravo i Pagazaurundua (2003) els objectius dels contes i educació física són els següents:

1. Desenvolupar els continguts conceptuals, procedimentals i actitudinals de l'àrea d'Educació Física en cada un dels seus grans blocs.
2. Permetre que el nen o nena es converteixi en el protagonista i director del conte, és a dir, que l'infant sigui el màxim responsable, afavorint d'aquesta manera el desenvolupament de la conducta cognitiva, afectiva, social i motriu.
3. Conèixer el propi cos i les seves possibilitats de moviment.
4. Incentivar la dimensió de creativitat dels infants, animant-los a interpretar amb el seu propi cos allò que tenen a l'interior durant la lectura del conte i potenciant l'actuació a partir de la seva imaginació i la seva capacitat cognitiva.
5. Aconseguir treballar de manera interdisciplinària l'àrea d'educació física juntament amb altres àrees del currículum comentades anteriorment, sense perdre de vista la direcció prioritària fins al correcte tractament dels continguts de l'àrea d'educació física.

En l'assignatura d'Educació Física, el material que més s'utilitza és la pilota. La investigació que va fer Fernández (1996) dins de Devis, Molina i Peiró (2008) concreta que un dels materials més usats dins l'assignatura d'Educació Física són les pilotes.

2.3 Pati

Anteriorment, s'ha parlat sobre les àrees d'aprenentatge que trobem dins l'Educació Primària. Cal per això destacar, una de les estones que es troba dins l'horari lectiu dels i les alumnes, però que potser és més considerada com a estona d'esbarjo. Ara bé, és igual que les àrees d'aprenentatge estona lectiva i en la qual també es produeixen aprenentatges.

Avui en dia, si es mira un pati d'Educació Primària podem veure moltes similituds a si mirem un pati de temps enrere. Com comenta Resa (2020) a Espanya la majoria dels centres educatius de Primària mantenen la mateixa infraestructura i organització de l'espai que tenien cinquanta anys enrere. El mateix autor, Resa (2020) diu també que l'evolució que ha fet o patit la societat no s'ha vist reflectida a l'espai del pati.

En canvi, el pati d'Educació Secundària sí que ha fet un cert canvi envers temps enrere, ja que hi trobem que comença a prendre importància l'ús dels telèfons mòbils. En un estudi Màrmol (2014) fa un sondeig sobre l'ús que fan dels *smartphones* els nois i noies d'Educació Secundària. Un 19% no en fa mai ús, un 39% només l'utilitza algun dia, un 33% gairebé cada dia, però poca estona, un 6% gairebé cada dia tota l'estona i un 3% no sap o no contesta. Això permet veure que en aquesta etapa sí que ha evolucionat el pati, o més ben dit, les activitats que es porten a terme durant l'estona de pati.

Un dels temes que genera més controvèrsia entre personal docent i experts en educació és el tema de la visió que es té del pati a l'escola. Gil-Mascarell i Martos-Garcia (2018) afirmen que el pati és el moment d'esbarjo, de màxima llibertat per l'alumnat, que després de passar-se diverses hores assegut en classes dirigides per l'adult, compta amb un espai on pot fer allò que li vingui de gust. Aquesta afirmació de Gil-Mascarell i Martos Garcia, genera debat i va molt lligada al mateix temps que es contraposa amb el tema de les metodologies actives de les quals s'ha parlat anteriorment.

Ara bé, al pati un dels elements o material que més s'utilitza és la pilota, segons Lara (2012) veiem a nens i nenes corrents, jugant, parlant, rient, divertint-se. Segons la mateixa autora uns juguen a futbol, altres a bàsquet, voleibol, altres parlen. D'aquestes activitats que planteja Lara (2012) la majoria d'elles necessiten la pilota per portar-se a la pràctica.

Es considera també, que els patis haurien de ser un espai que fos gairebé tot el contrari al que és i trobem avui en dia a les escoles tant d'Educació Primària, com d'Educació Secundària. Com escriu Varela (2015) els patis escolars haurien de ser per als infants, un espai de convivència i participació pacífica amb un caràcter lúdic. Ara bé, la realitat segons Varela (2015) mostra que en moltes ocasions són un focus de greus conflictes i problemes, un lloc on els jocs als quals juguen els i les alumnes, estan reduïts a un petit ventall. Aquestes situacions limiten les possibilitats de desenvolupament de les habilitats socials i l'adquisició de valors socioafectius entre els nens i nenes durant l'estona de pati.

El rol del docent durant aquesta estona mentre els infants juguen és un rol més secundari, però és un dels temes que també està sobre debat. Lara (2012) també parla sobre aquest rol dels professors i professores i diu que com que és l'espai de llibertat per excel·lència en el qual els nens i nenes s'esbargixen, s'entén que el professorat no ha d'intervenir en els jocs del pati, si no és per resoldre o evitar baralles i conflictes.

2.4 Estratègies i materials que fomenten la participació activa de l'alumnat

Hi ha una sèrie d'estratègies que ajuden a fomentar la participació activa de l'alumnat a dins l'aula. Aquestes estratègies provoquen que els infants estiguin més participatius dins l'aula i, per tant, ajuda als aprenentatges. Aquestes estratègies són les que s'han comentat a l'apartat 1.1 i són les que provoquen que la formació dels estudiants sigui més integral. Com ens diu Ghisalberti (2019) la pedagogia activa que fa ús d'aquestes estratègies es va desenvolupar a principis del segle XX. A partir d'aquí es pretén que l'aprenentatge fomenti el valor crític de l'alumnat i a més que aquest sigui el subjecte actiu, mentre que el mestre o mestra ha de ser el guia.

A banda d'aquestes estratègies o metodologies de les quals ja s'ha parlat anteriorment, trobem una sèrie de materials que fomenten la participació activa dels i les alumnes dins l'aula. Segons Barreto i Herrera (2009) el material manipulable és aquell material que els infants poden tocar i amb el qual es pot interactuar. Dins l'aula podem descobrir diversos d'aquests materials que ajuden a participar de manera activa als infants. Solé i Julià (2016) entenen que la idea d'aquests materials és fugir de les classes expositives tradicionals, on els i les alumnes tenen únicament el paper de receptor. Solé i Julià (2016) diuen també que a partir d'aquestes propostes, els i les alumnes participen de manera activa en el seu aprenentatge.

Una de les àrees d'aprenentatge en les quals s'intenta fer més ús d'aquests materials manipulables, és l'àrea de matemàtiques. Com comenta Torra (2014) utilitzar materials facilita l'aprenentatge de les matemàtiques. En aquesta àrea trobem molts materials diferents, però uns que són coneguts a gairebé tots els centres són els reglets. Com descriu (Ballesteros, 2010, citat per Torres, 2016) són fustes de colors que representen els deu primers nombres naturals, els quals les seves magnituds són una expressió realista de les quantitats, però sense estar marcades les unitats.

Una de les altres àrees en les quals es fa molt ús del material i es treballa a partir de la manipulació d'aquest és a l'àrea d'Educació Física. En aquesta àrea diuen González i González (1996) que s'ha d'usar el material com a element provocador del desenvolupament motor i que ajudin a la consecució dels objectius plantejats al principi de la sessió.

Els mateixos González i González (1996) parlen sobre les característiques que han de tenir els diferents materials en aquesta àrea en funció de la seva utilització:

- Consideren que han de ser de fàcil utilització i maneig senzill.
- Ha de motivar als infants i ha de ser atractiu per a ells.
- Ha de ser segur i que no apareguin riscos en la seva utilització.
- Ha de ser variat i fàcil de transportar i moure.

Aquest tipus de material manipulable també apareix en altres àrees d'aprenentatge, però aquestes dues s'hi acostuma a fer especial èmfasi i se'n parla força. Però, al cap i a la fi, el que es pretén amb l'ús d'aquests materials és que l'aprenentatge sigui més significatiu i la participació sigui més activa. Això va en relació amb el que diu Alzina (2016) les persones aprenen si són conscients que ho fan, si saben el perquè i el com ho fan i si ho han aconseguit o no. Finalment, després de veure això és necessari revisar les estratègies que ho han facilitat o ho han dificultat.

2.5 La pilota i el seu ús

La pilota és un dels objectes més utilitzats en l'àmbit esportiu a l'escola. El Diccionari de la Llengua Catalana de l'Institut d'Estudis Catalans entén que la pilota és un "Cos esfèric que segons la seva grandària, la seva forma i els materials de què està fet, s'utilitza per a jugar a diversos jocs o en la pràctica d'esports com ara el tennis, el tennis de taula, el futbol, etc." (Institut d'Estudis Catalans, 2019).

Aplicada a l'escola, la pilota pot ser un objecte que pugui tenir molt ús, ja que ajuda a la motivació entre els infants. Segons comenta Rodríguez (2016) a través del joc amb pilota els i les alumnes recuperen la naturalitat, la manera d'actuar alliberats i la relaxació en els seus moviments.

El fet d'incloure dins l'aula algunes activitats amb pilota que formin part del seu temps lliure, tasques que els nens i nenes coneixen o activitats extraescolars esportives que estiguin acostumats a portar a terme, beneficia a la seva naturalitat, la llibertat de moviments i a una postura més dinàmica un cop traslladem aquests exercicis a l'aula.

Mercado, Pérez i Juárez (2009) parlen sobre una tasca a partir de la qual es poden treballar les matemàtiques a partir de la utilització de la pilota a l'aula. L'activitat que plantegen es pot utilitzar per treballar la probabilitat. Consisteix a preparar com un espai pintat amb colors diferents i descobrir la probabilitat que té la pilota d'anar a un color o a un altre. A partir d'acumular diversos cops, es pot buscar la probabilitat que té la pilota de caure a cada un dels colors. Segons Mercado, Pérez i Juárez (2009) i segons la resta d'autors que parlen sobre metodologies actives a l'aula, el fet de treballar un dels continguts a partir de mètodes d'ensenyament actius motivarà i generarà un aprenentatge més significatiu entre els nens i nenes.

Aquestes activitats amb pilota a l'escola poden ser molt útils també a part de fomentar la motivació dels infants com s'ha comentat prèviament, per portar a terme dinàmiques de grup que ajudaran a la coneixença d'aquest. Lago et al. (2006) parlen sobre el joc de la pilota, un joc que consisteix en el fet que hi ha una pilota i els infants se la van passant entre ells. Un cop es té la pilota, cadascú ha de dir el seu nom i una afició o alguna cosa que li agradi.

3 Justificació, objectius i hipòtesis

Puga i Jaramillo (2015) creuen que s'ha de vetllar per oferir una formació integral als infants, i consideren que ha de ser a partir que els infants siguin el centre de l'aprenentatge i d'unes metodologies actives que entenen com als mètodes, tècniques i estratègies que utilitza el docent per convertir el procés d'ensenyament-aprenentatge en activitats que fomentin la participació activa dels nens i nenes i això l'aconsegueixin fer arribar a l'objectiu final que és aprendre allò que es pretenia aprendre des d'un principi.

Aquestes metodologies poden ser implementades en totes àrees d'aprenentatge d'Educació Primària. Dins el currículum d'Educació Primària (Decret 119/2015, de 23 de juny) trobem sis àrees d'aprenentatge diferents dins l'etapa d'Educació Primària. Les sis que trobem dins el currículum són l'àmbit de llengües, que dins hi observem la llengua catalana i literatura, la llengua catalana i literatura i la llengua estrangera. També apareix l'àrea de coneixement del medi natural, social i cultural; la d'educació artística; l'educació per al desenvolupament personal i de la ciutadania; les matemàtiques i l'educació física.

Aquests mètodes de treball més actius necessiten un material concret més manipulable. Segons Barreto i Herrera (2009) el material manipulable és aquell material que els infants poden tocar i amb el qual es pot interactuar.

Hi ha un material que permet relacionar el que comenten Puga i Jaramillo (2015) sobre unes metodologies actives que fomentin la participació activa dels nens i nenes, amb les àrees d'aprenentatge del Currículum d'Educació Primària (Decret 119/2015, de 23 de juny). Segons comenta Rodríguez (2016) a través del joc amb pilota els i les alumnes recuperen la naturalitat, la manera d'actuar alliberats i la relaxació en els seus moviments.

Per tancar, amb això comentat prèviament, Alzina (2016) diu que les persones aprenen si són conscients que ho fan, si saben el perquè i el com ho fan i si ho han aconseguit o no. Per tant, l'ús d'aquests materials, entre ells la pilota, i estratègies més actives permetran un millor aprenentatge.

Objectius

Un cop feta aquesta justificació podem definir una sèrie d'objectius que podrem trobar dins aquest treball. Partirem d'aquell objectiu més general per endinsar-nos en aquells objectius més específics. L'objectiu general del Treball de Final de Grau és:

- Identificar quin ús té la pilota a les hores del pati i en les àrees d'aprenentatge en diferents escoles d'Educació Primària.

D'acord amb aquest objectiu general trobem tres objectius específics que són:

- Conèixer en cada un dels diferents centres quin ús es dona a la pilota durant les hores de pati a partir d'enquestes.
- Descobrir quin és l'ús, si se'n fa, de la pilota en les diferents àrees d'aprenentatge.
- Desenvolupar una proposta d'activitats per totes les àrees d'aprenentatge on es faci ús de la pilota.

Hipòtesis

Partint d'aquests objectius plantejarem d'una hipòtesi, de la qual partirà la investigació o estudi que es durà a terme. La hipòtesi en qüestió és la següent:

S'espera que l'ús de la pilota sigui utilitzat com a estratègia didàctica tant durant les estones de pati com dins les àrees d'aprenentatge.

En base amb aquesta hipòtesi aconseguirem veure en l'estudi si la pilota és un material utilitzat en les àrees d'aprenentatge i durant les estones de pati i quin és l'ús que se'n fa d'aquesta com a material didàctic. Si la hipòtesi es compleix, significarà que la pilota és un material que s'utilitza o es pot utilitzar l'aula o les estones de pati com a material didàctic.

En canvi, si no es compleix aquesta hipòtesi, significarà que la pilota no s'utilitza en les àrees d'aprenentatge o al pati, o que només s'utilitza en un dels dos espais. Això significarà que no s'inclou la pilota dins les noves metodologies actives i que potser és un material que no afavoreix a la motivació i l'aprenentatge significatiu dels infants.

4 Mètodes

4.1 Participants

Les persones van participar a partir de respondre les preguntes proposades al qüestionari i que, per tant, van ajudar al meu procés de recerca sobre quin era l'ús de la pilota a l'escola, van ser les que es comenten a continuació.

Els nens i nenes que van participar en l'estudi eren infants que tenien entre cinc i dotze anys. Eren alumnes de dues escoles diferents: una escola concertada, l'Escola Vedruna de Tona i una escola pública d'una o dues línies en funció dels cursos, l'Escola La Muntanya d'Aiguafreda. El nombre exacte d'infants als quals es van passar les preguntes i que van col·laborar en la recerca va ser de 373 alumnes.

Pel que fa al personal docent que va intervenir en la recerca, van ser mestres que treballaven en les dues escoles que s'han comentat anteriorment. Aquests mestres tenien entre 25 i 60 anys d'edat i es tractaven tant de mestres tutors d'aula, com d'especialistes de Llengua Anglesa, Educació Física o Educació Musical. En total van ser 23 mestres que van participar en la recerca.

4.2 Instruments

Per tal de fer la recollida de dades es van utilitzar dos qüestionaris que pretenien saber quin era l'ús de la pilota a l'escola tant des del punt de vista dels infants, com des del punt de vista dels docents.

El primer d'aquests qüestionaris va ser el que va anar destinat als infants que es trobaven a l'etapa de primària. Aquest qüestionari estava format per 12 preguntes, les quals 6 d'aquestes preguntes eren de resposta obligatòria i les altres 6 preguntes s'havien de respondre, en cas que hi haguera hagut la resposta indicada en l'anterior pregunta. En aquest qüestionari apareixien preguntes diverses que el componien: en primer lloc, trobàvem set preguntes semiobertes, en les quals els infants havien d'explicar el perquè de la resposta que havien donat anteriorment, o bé, seleccionar entre diverses opcions, inclosa l'opció d'altres; també trobàvem quatre preguntes tancades en les quals sortien exclusivament les respostes que es donaven com a opcions; i una de les preguntes era amb escala de valoració numèrica on trobàvem

que els nens i nenes havien de valorar de l'1 al 10. Pel que fa a aquest primer qüestionari, pretenia mesurar quin era l'ús que feien de la pilota els infants durant les hores que aquests eren a l'escola. Primer es pretenia saber quin era l'ús que en feien durant les estones de pati i a continuació saber si acostumaven a utilitzar-la a l'aula, i si és que sí a quines àrees acostumaven a fer-la servir.

El segon qüestionari era molt similar al dels infants, però tenint en compte, que aquest segon anava destinat als docents. Aquest constava també, de 12 preguntes de les quals 6 d'elles eren de resposta obligatòria i les altres 6 preguntes, en funció de la resposta que s'havia donat. En aquesta enquesta, hi trobàvem dos tipus de preguntes, en total cinc d'aquestes eren de resposta tancada i les altres set eren de resposta semioberta, en les quals es comentava el perquè s'havia respost el que s'havia respost a la pregunta anterior o es feia seleccionar diverses possibles respostes. Aquest qüestionari pretenia mesurar quin ús feien els infants de la pilota al pati, des del punt de vista d'una persona adulta, però també quin ús feia el docent de la pilota dins l'aula. Si aquest en feia ús conèixer com i perquè la utilitzava i si això incrementava els aprenentatges o la motivació en els infants.

Ambdós qüestionaris van ser de creació pròpia a partir de l'objectiu de l'estudi, centrat a conèixer quin era l'ús de la pilota dins els centres educatius i quina era la visió que en tenien tant infant com personal docent.

4.3 Disseny i procediment

Pel que fa a l'estudi que es va portar a terme en aquest treball va fer que poguéssim parlar d'ell a partir de les diferents característiques que pot tenir un estudi. Aquest, es va tractar d'un estudi empíric, descriptiu, transversal i que va utilitzar una metodologia quantitativa.

Parlem d'estudi descriptiu, ja que en aquest cas pel que fa a l'exploració que es va portar a terme en el treball es va dur a terme per mitjà d'enquestes o qüestionaris que tenien com a objectiu descriure una població sobre un aspecte en concret que es pretenia saber. En el cas d'aquest estudi, concretament, volia saber quin era l'ús que es feia de la pilota a l'escola tant des del punt de vista dels infants, com també, des del punt de vista dels docents.

Quan comentem que l'estudi el podem considerar transversal, ho fem perquè les enquestes o qüestionaris que es van passar tant a docents com a infants, es van passar en un moment puntual per poder descriure la situació d'aquell moment.

Finalment, la metodologia utilitzada és la quantitativa. Això ho entenem perquè es van aportar dades empíriques originals per l'autor del treball o de l'estudi, i en el qual es van usar qüestionaris per a obtenir aquestes dades. Les dades que vam extreure a partir d'aquestes enquestes, van ser d'estil quantitatiu i no pas qualitatiu, i això és el que ens el va fer incloure dins aquesta metodologia quantitativa.

Per tal de portar a terme aquesta recollida de dades amb les característiques que s'ha mostrat anteriorment, es van haver de seguir una sèrie de passos que es comenten a continuació i que permeten contextualitzar l'estudi.

En primer lloc, el que es va fer va ser durant les sessions de seminari de Treball de Final de Grau, vam haver de fer una entrega del treball de final de seminari en el qual hi havia d'haver un primer esborrany del qual preteníem que fos el nostre instrument de recollida de dades. En el meu cas, era molt clar que havia de ser a partir de qüestionari o enquesta, així que el que vaig fer va ser crear una enquesta, la qual em permetis recollir allò que m'interessava saber, òbviament sense haver iniciat, encara, cap part del treball, és a dir sense tenir tampoc la part del marc teòric feta.

A partir d'aquí, al cap d'uns mesos, i després d'haver fet el marc teòric del treball i l'apartat de justificació, va tocar refer els qüestionaris i encarar-los per tal que aquests ajudessin a recollir idees importants, relacionades amb el treball i que això em permetés entendre quin era l'ús de la pilota quan es van passar les enquestes.

Per tal de passar els qüestionaris, la meva intenció era passar-los només a una escola, però realment, en parlar-ho amb la meva tutora, em va fer veure que havia de passar-ho a diferents escoles i de característiques diferents. Així, que vaig decidir que s'havia de fer arribar a una escola concertada, a una escola pública de dues línies i a una escola pública d'una única línia. L'escola concertada, vaig tenir molt clar des d'un principi que seria allà on jo estava fent l'estada de pràctiques; l'escola pública, ho preguntaria, a l'altre escola que hi ha al meu municipi i em faltava una tercera escola, en aquest cas també pública, però d'una única línia.

Abans d'enviar els qüestionaris a les escoles, els vaig passar a la meva tutora i em va fer veure que s'hi havia de fer algunes correccions per tal que aquests fossin més entenedors i m'ajudessin a extreure informació més detallada d'allò que m'interessava.

Un cop rebudes respostes de les escoles, només em van contestar que sí que podia passar les enquestes a l'escola concertada. Les altres dues públiques no van permetre que ho fes per motius varis. Per tant, va tocar buscar una escola pública d'una línia en la majoria dels seus cursos i que em permetés. Un cop trobada, em van dir que sí que podria passar-les.

Per tal de respondre les diferents preguntes, vaig crear el formulari de mestres a partir d'una aplicació en línia, en concret el Google Forms, que permetia fer arribar de manera molt més fàcil als docents. Ara bé, en el cas dels infants, el que vaig fer va ser demanar que les imprimessin o imprimir-les jo, per tal que cada infant tingués la seva còpia en format paper. Vaig creure que aquesta era la millor manera i la més còmoda perquè els infants em donessin resposta a les diferents preguntes del qüestionari.

Un cop vaig poder enviar els qüestionaris a les diferents escoles, els vaig deixar unes dues setmanes, aproximadament, per a retornar-me les enquestes amb les respostes pertinents. D'aquesta manera vaig tenir temps per organitzar-me i fer els passos posteriors.

4.4 Anàlisi de dades

El que vaig fer, va ser crear una base de dades en un document Excel, on allà vaig poder situar totes les respostes recollides i finalment crear gràfics o taules que permetien veure de manera molt més visual totes aquelles dades que s'havien recollit i que feien de fonamentació de la part pràctica del Treball de Final de Grau, ja que permetien veure quina era la realitat a l'escola en aquell moment en referència a l'ús de la pilota.

Un cop recollides les dades a partir dels diferents qüestionaris passats, es va fer un buidatge de totes aquestes dades que eren d'estil quantitatiu. Per tal d'agilitzar aquest procés de buidatge, el que vam fer, va ser enumerar cada una de les respostes de cada una de les preguntes amb un número. A les preguntes tancades, el que es va fer, va ser enumerar de l'1 al 3, per tal que d'aquesta manera quan es passaven les dades

fossin molt més àgils i ràpides de fer. Les preguntes d'estil multi resposta, també van rebre enumeració, però anirà des de l'1, fins al nombre de respostes que hi havia.

Pel que fa a les preguntes en les quals s'havia de comentar el perquè s'havia donat la resposta que s'havia donat en la pregunta anterior, el que vam fer és organitzar i per cada una de les preguntes, vam intentar trobar aquelles situacions comentades que podien anar juntes i agrupar-les com a una resposta. Llavors en el cas d'aquestes preguntes, el que vam fer, va ser centrar-nos en la freqüència absoluta. Això significa que vam tenir en compte el nombre de vegades que es repeteix cada valor que s'havia assignat com a possible resposta.

Un cop fet aquest buidatge de cada una de les respostes dels diferents qüestionaris, el que es va fer, va ser crear gràfiques per aquelles preguntes que eren tancades o de multi resposta, ja que això ens permetia veure de manera molt visual quins havien estat els resultats obtinguts. Ara bé, d'aquelles preguntes en les quals els participants havien de respondre a partir d'un text donant una explicació, el que es va fer, va ser un cop recollit a partir de la freqüència absoluta vaig crear taules amb les diferents respostes i el nombre de vegades que s'havia donat cada una d'aquestes.

Per tal de crear tot aquest buidatge i els resultats finals, es va utilitzar com a programa informàtic l'Excel. Aquest ens va permetre introduir les diferents dades de manera ordenada i a partir d'aquí va proporcionar uns resultats finals en format gràfic o format taula. També vam usar el Google Forms, en passar els qüestionaris dels docents per aquesta aplicació, permetia que la mateixa aplicació ja et va fer el buidatge de les diferents respostes obtingudes.

A l'Excel, el que es va fer, va ser crear diferents pàgines per cada una de les 12 preguntes. En total es van tenir 24 pàgines i cada una d'elles va ser per una de les preguntes que hi havia als qüestionaris tant dels docents, com dels infants.

5 Resultats

En referència als resultats obtinguts a partir de les enquestes que s'han passat tant a infants de l'etapa d'Educació Primària, com a docents d'aquesta mateixa etapa. Aquests resultats es presenten dins aquest apartat i són totalment quantitius.

Pel que fa a les enquestes dels infants, el que hem pogut veure una mica a nivell general, i després ja entrarem de manera més concreta és que la majoria d'infants utilitzen la pilota durant les estones de pati, molt més que no pas durant les estones a l'aula.

5.1 Respostes dels infants

A continuació, començarem a parlar dels resultats dels qüestionaris que es van repartir als infants (el podeu trobar als annexos 10.2). La presentació serà a partir de presentar la gràfica de la pregunta i a partir d'aquesta es comentaran aquells aspectes més importants i destacables.

La gran part dels infants quan se'ls va preguntar per l'ús de la pilota al pati, com es veu a la gràfica van respondre que durant aquestes estones utilitzaven la pilota a vegades, és a dir que hi ha dies que sí que la fan servir, en canvi, hi ha altres dies que no per diferents motius. Els que van contestar això exposaven com a motius que potser hi ha dies que no els hi toca la pilota o que a vegades tenen ganes de jugar a altres jocs, com poden ser jocs d'atrapar o jocs més tranquils en els quals no s'usa la pilota. Pel que fa als infants que van votar que no feien servir la pilota, van donar diversos motius com que no els hi deixen utilitzar, en moltes ocasions comenten que perquè no hi hagi conflictes, o altres comenten que prefereixen fer altres jocs i no fan servir mai la pilota durant les seves estones d'esbarjo.

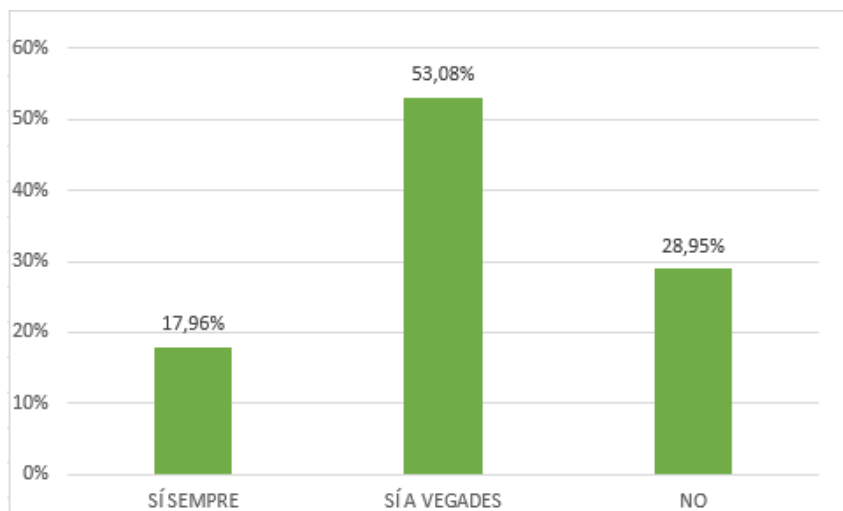

Figura 1: Percentatge de l'ús de la pilota al pati.

Quan es preguntava als infants sobre si jugaven a esports o a jocs tradicionals durant les seves estones d'esbarjo, la major part dels nens i nenes d'Educació Primària als quals se'ls van passar les enquestes juguen tant a jocs tradicionals com a esports.

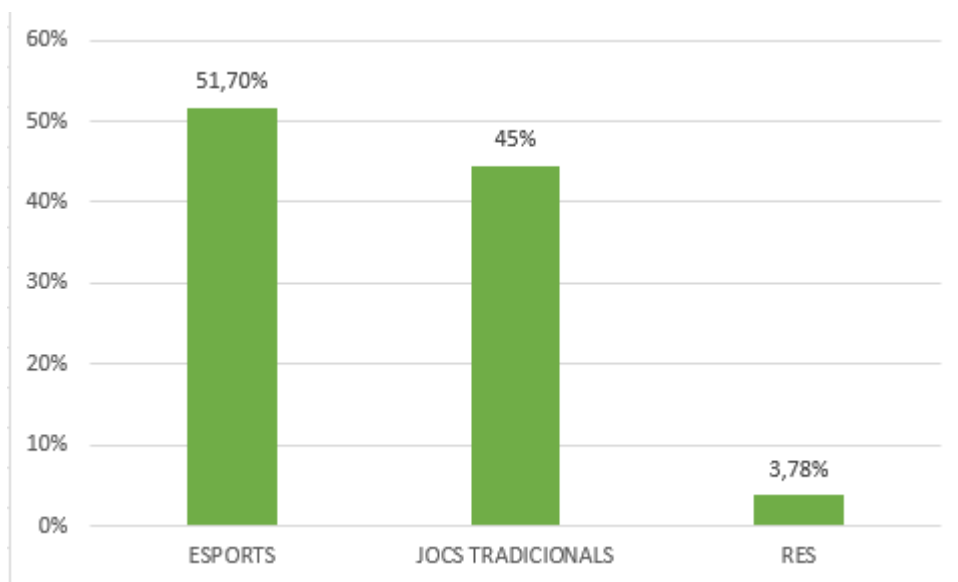

Figura 2: Percentatge sobre què juguen els infants al pati.

Pel que fa a què juguen els infants durant les estones de pati, es veu representat de manera gràfica amb les figures 3 i 4, permeten veure que pel que fa als esports, els nens i nenes continuen jugant a futbol i bàsquet de manera predominant, tot i que en algunes ocasions n'apareixen alguns de nous com l'handbol o el voleibol, que comencen a ser practicats per alguns infants durant les estones d'esbarjo.

Durant aquestes estones, els i les alumnes, quan no practiquen esports, acostumen a practicar jocs tradicionals amb pilota entre els quals predomina el mata conills. Es pot veure de manera clara en les següents gràfiques:

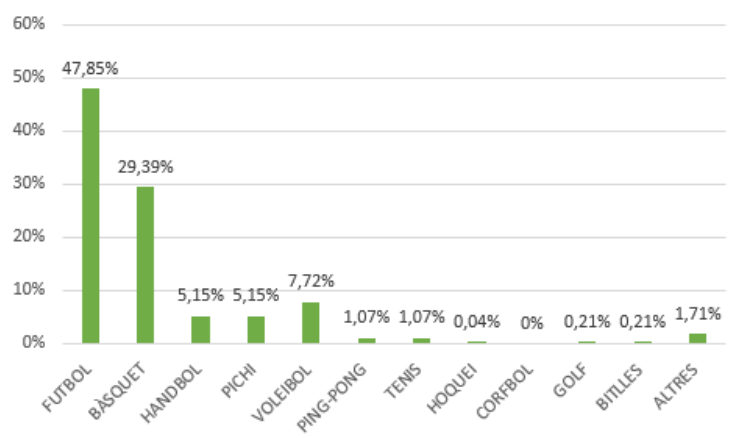

Figura 3: Percentatge d'esports als que més juguen els infants.

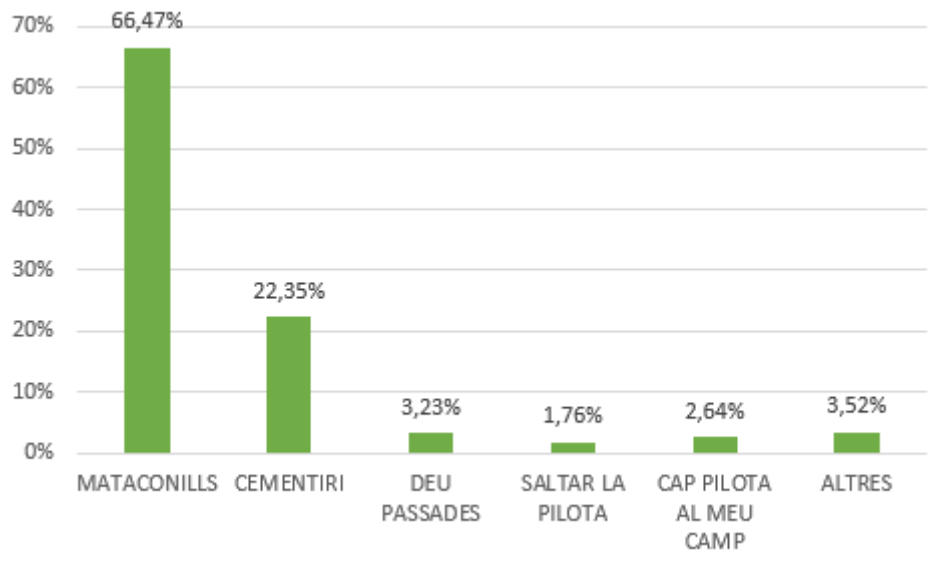

Figura 4: Percentatge de jocs tradicionals als que més juguen els infants.

De manera molt visual amb aquesta taula podem veure que hi ha més infants que no acostumen a utilitzar la pilota a l'aula, que no pas que sí que la utilitzen. Els nens i nenes que no l'acostumen a fer servir, comenten que acostuma a ser perquè el mestre o mestra no els ho permet per diferents motius, com per exemple que amb la pilota

s'esveren o es distreuen més; els infants poden trencar coses de la classe; o que ja la utilitzen al pati i a les estones d'Educació Física.

Contràriament, aquells infants que sí que usen la pilota a l'aula ho fan perquè el docent els ho permet amb diferents finalitats. El que més m'ha cridat l'atenció i que crec que és necessari destacar és que un grup d'infants comenten que el seu professor ho fa servir per passar el torn de paraula i perquè la gent no estigui distreta, llavors durant la classe ell et pot passar una pilota i tu l'has d'agafar.

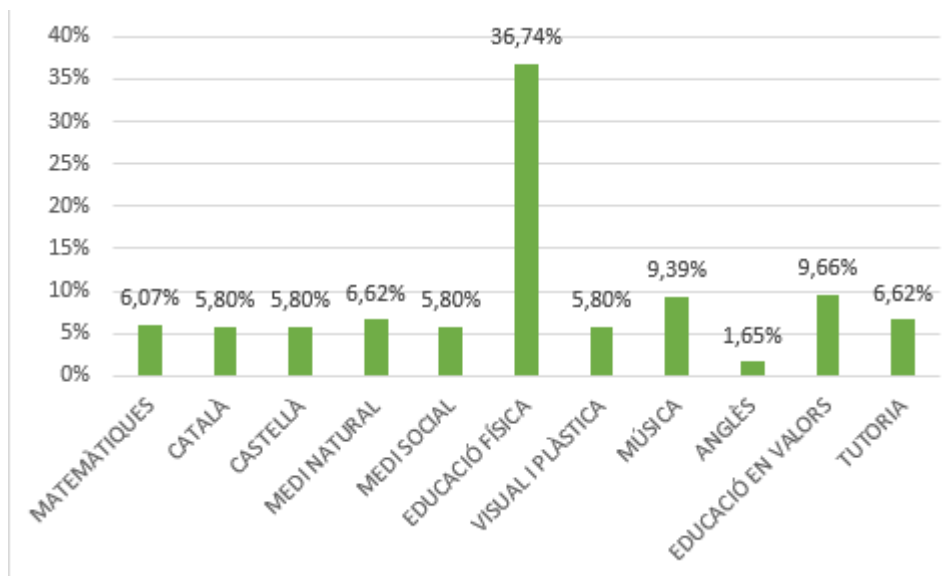
El que sí que es pot veure comparant la figura número 1 i la taula número 1, és que els infants segons ells comenten fan servir en moltes més ocasions la pilota durant les estones de pati o esbarjo, que no pas dins l'aula on no acostuma a ser tan usual fer-ne ús. Això, permet veure com reflecteixen els resultats que la pilota s'usa més en espais exteriors com fora el pati durant les estones d'esbarjo, que no pas dins un espai interior com una aula.

Taula 1: Percentatge d'ús de la pilota a l'aula en els infants.

Sí que utilitzo la pilota a l'aula	37,26%
No utilitzo la pilota a l'aula	62,73%

Després de conèixer aquestes dades, es va preguntar als nens i nenes també dins l'enquesta en quines assignatures o matèries fan més ús de la pilota. La que predomina amb gran diferència per davant de la resta és a l'àrea d'Educació Física, on segons els i les alumnes diuen, en fan ús en molts dels jocs i activitats que porten a terme dins aquesta àrea. Una altra àrea que també han marcat força els infants és a Educació Musical, en molts casos per seguir ritmes amb una pilota de tennis o en altres casos per sentir el so o soroll. A Educació en Valors també se'n fa força ús quan es fan dinàmiques de grup.

La resta de matèries que tenen vots també són els vots del grup que tenien el

professor que les feia servir a totes les matèries i a cada un dels dies de la setmana.

Figura 5: Percentatge d'àrees en les quals es fa més ús de la pilota.

Com podem veure quan es demana als infants que n'han fet ús i també als i les alumnes que no n'han fet ús a l'aula, gran part dels infants que han fet ús de la pilota a dins l'aula ho valoren de manera positiva perquè comenten que els hi agrada fer-ne ús, pel fet que estan més motivats i s'ho passen més bé durant les classes. Ara bé, aquells infants que ho valoren més negativament, comenten que és perquè no els agrada fer servir la pilota enlloc, i, per tant, a dins l'aula tampoc els hi agrada.

D'altra banda, trobem aquells infants que no n'han fet ús i als quals se'ls demanava si els hi agradaria treballar amb la pilota dins la classe. Gran part d'ells diuen que sí, pel mateix motiu que els anteriors, que fer servir la pilota faria que les classes i assignatures fossin més divertides i estarien molt més concentrats i motivats. Alguns nens i nenes en aquesta pregunta han votat que no els agradaria utilitzar la pilota o que no ho saben i comenten que responen això, perquè per ells creuen que en fer servir la pilota dins la classe podrien trencar coses, ja que associen la pilota amb el fet que sigui gran i que els llançaments o xuts siguin forts.

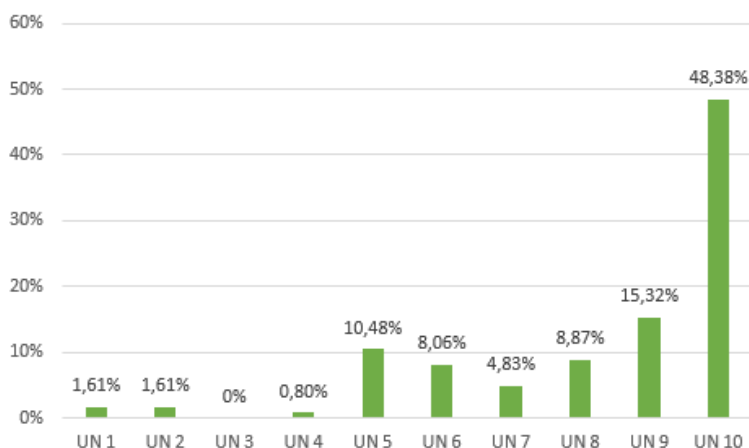

Figura 6: Percentatge de sí ha agradat usar la pilota.

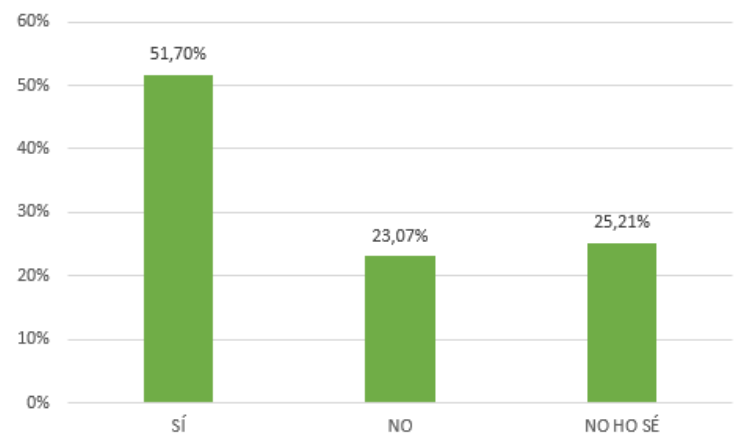

Figura 7: Percentatge de si agradaria utilitzar la pilota

5.2 Respostes dels docents

També, als docents d'Educació Primària se'ls va enviar una enquesta similar a la dels infants sobre quin ús en fan o creuen que s'ha de fer de la pilota a l'escola (el podeu trobar als annexos 10.3). Amb els anys d'experiència dels docents en comparació amb els infants hi ha idees diferents, però també algunes de molt similars.

Com podem quan es va demanar als i les mestres sobre l'ús de la pilota al pati, els docents de manera majoritària creuen que la pilota s'ha d'utilitzar en depèn quines

situacions a l'hora del pati i no s'ha d'utilitzar en d'altres. Alguns dels motius que donen pels quals creuen que la pilota hi ha de ser present, són: perquè hi ha nens i nenes que els agrada molt fer ús de la pilota i és un material enriquidor a nivell coordinatiu i de desenvolupament motor. D'altra banda, alguns professors i professores també exposen motius pels quals no sempre s'ha de fer ús de la pilota com per exemple: consideren que la pilota no ha de ser-hi, ja que és una obligació, sinó que pot ser-hi; creuen que si sempre apareix la pilota fa que els infants siguin poc creatius a l'hora de jugar; la pilota en moltes ocasions va lligada a l'aparició de conflictes i problemes entre els infants; o bé, que els dies que no hi ha pilota poden jugar a molts altres jocs que també els agraden.

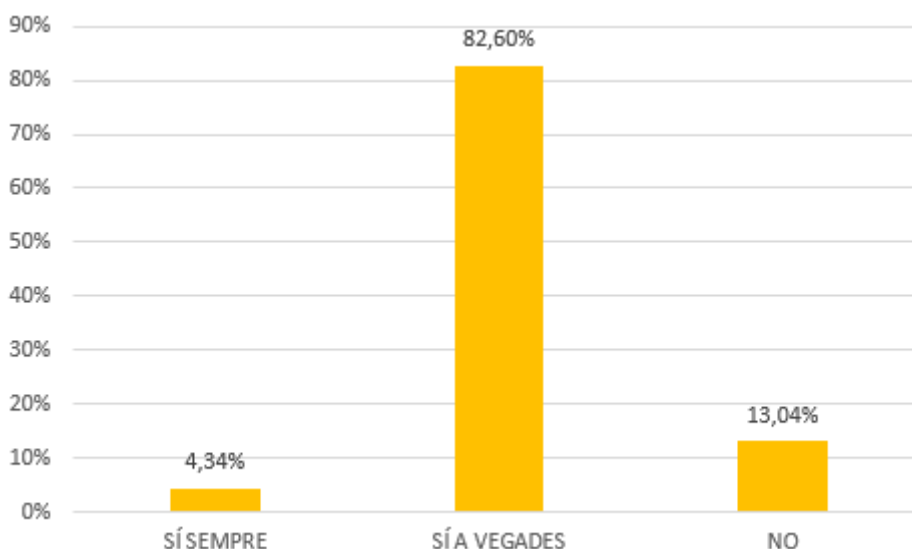

Figura 8: Percentatge dels docents sobre si creuen que la pilota ha d'estar present a les estones de pati

En referència als jocs que acostumen a jugar els infants, els docents consideren que juguen sempre o a esports amb pilota, o bé, a esports i jocs tradicionals, és a dir a ambdues coses. Això fa veure la relació de la pilota amb els esports, ja que tots els docents que han respost l'enquesta consideren que els esports hi són presents al pati. En canvi, els jocs tradicionals només ho creuen alguns d'ells. Això fa referència al fet que alguns dels professors i professores comenten i escriuen que ells no acostumen a anar al pati, motiu pel qual no saben ni a què juguen ni quin ús es fa de la pilota en aquest espai.

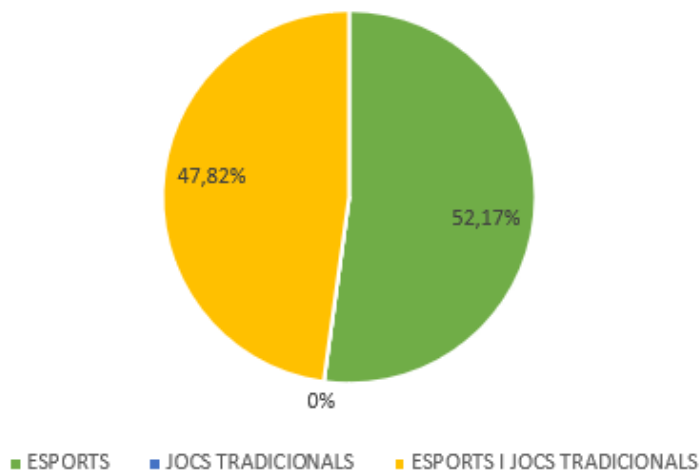

Figura 9: Percentatge de què consideren els i les mestres que els nens i nenes juguen al pati.

Els docents d'Educació Primària segons indiquen els resultats, indiquen que els nens i nenes avui en dia a les estones de pati quan han de jugar a algun esport segueixen jugant de manera majoritària a futbol i a bàsquet. La resta d'esports són molt minoritaris, per exemple el ping-pong també hi és força present, però es necessita disposar de les infraestructures necessàries per jugar-hi. És a dir, si no es disposa d'una taula on fer-ho i del material com raquetes o pilotes, en bon estat, no es pot dur a terme aquest esport.

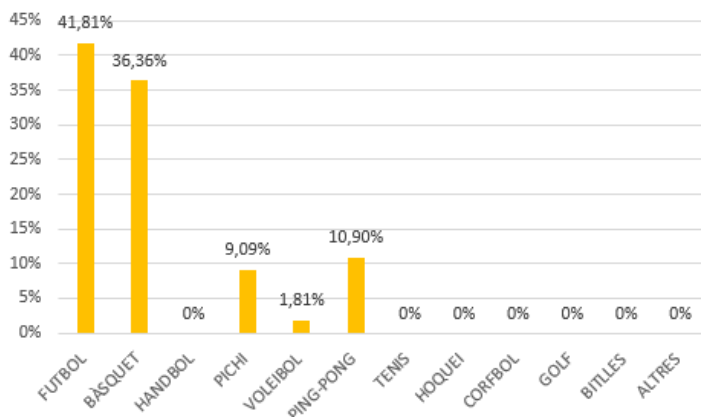

Figura 10: Percentatge d'esports que practiquen els infants al pati segons els docents.

Pel que fa als jocs tradicionals més típics durant les franges de pati o esbarjo, hi ha clar domini del joc de matar conills, aspecte igual que les respostes que donaven els infants.

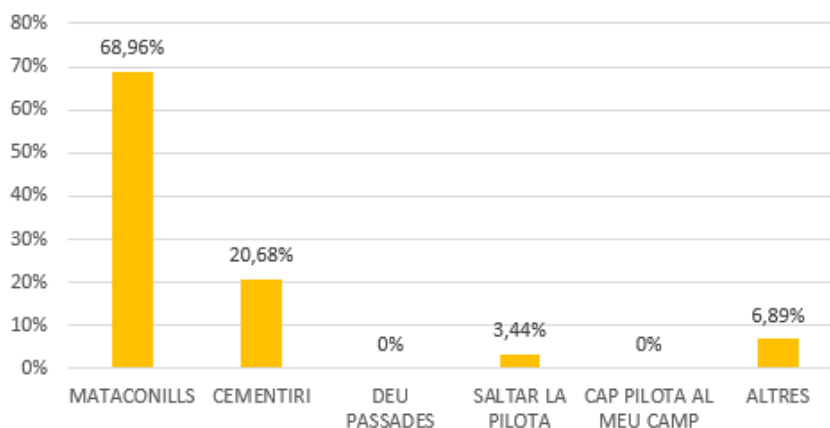

Figura 11: Percentatge de jocs tradicionals que practiquen els infants al pati segons els docents.

Ara bé, l'ús que ha de tenir o té la pilota a l'aula és molt diferent que durant les estones d'esbarjo. Podem veure a la figura 12, que està molt repartit l'ús de la pilota a l'aula, amb una clara tendència a guanyar el sí. Alguns dels docents que comenten que no en fan ús, és en molts casos perquè tampoc saben quin ús donar-li o com fer-ho perquè sigui un material que ajudi a adquirir aprenentatges.

En canvi, els docents que sí que utilitzen la pilota dins l'aula i, per tant, com a material que ajuda a adquirir aprenentatges ho fan de les següents maneres: un docent comenta que en la seva matèria ho utilitza per a seguir el tempo o pulsació d'una música, o bé, per fer massatges; també s'utilitza per activar la participació durant el dia a dia en els infants, de manera que qui té la pilota, disposa també del torn de paraula; per fer jocs esportius o tradicionals; pot servir per fer dinàmiques de grup o de coneixement personal i fer-les més actives; o també per passar-la mentre es diuen conceptes que poder es memoritzen, com les taules de multiplicar, els pronoms personals, etc.

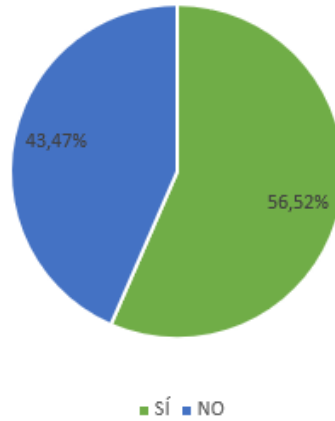

Figura 12: Percentatge de docents que fan que els infants utilitzin la pilota a l'aula.

Ara bé, quan parlem d'aquelles àrees d'aprenentatge en les quals es fa més ús de la pilota, els i les mestres voten com a l'assignatura en la qual més s'utilitza a l'Educació Física, tot i que molts també en fan ús durant les estones de Tutoria o Educació en Valors, per les dinàmiques de coneixement de grup o de coneixement personal que es comentaven anteriorment.

A continuació, a la figura 13 es pot veure en quines matèries utilitzen més la pilota els docents d'Educació Primària, aspecte que també va molt relacionat a si les respostes les han donat mestres especialistes o tutors d'aula.

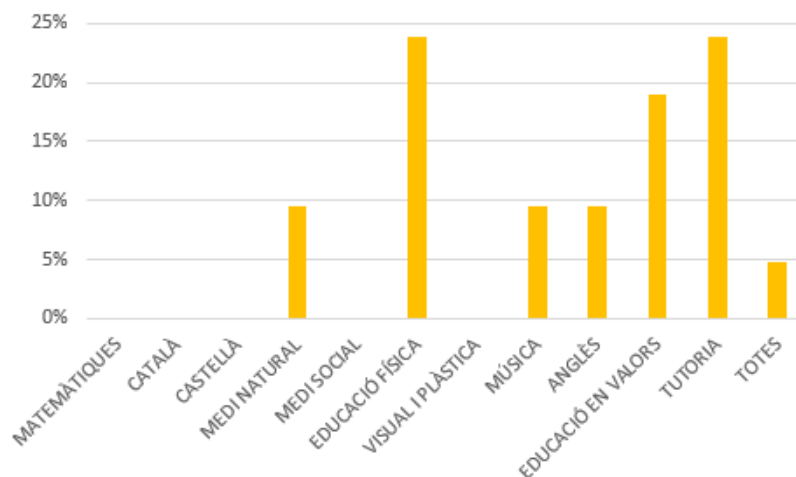

Figura 13: Percentatge d'àrees en què els docents fan que els infants utilitzin la pilota a l'aula.

En aquest cas, als i les mestres no se'ls demanava si els hi havia agradat fer ús de la pilota durant les seves matèries, sinó que se'ls demanava si creien que gràcies a fer-ne ús havia incrementat l'aprenentatge.

La majoria de professors i professores tenen la percepció que sempre que ha fet servir la pilota a la seva matèria a l'aula, això els ha ajudat al fet que els aprenentatges dels infants augmentessin, és a dir, la consideren una eina que ajuda a incrementar els aprenentatges i fer-los més significatius. Els i les mestres exposen diferents motius pels quals creuen que els ha ajudat com per exemple: que la pilota és una eina que els motiva molt a l'hora de treballar; permet captar l'atenció dels nens i nenes durant les classes; ajuda a tenir millor control de la classe i, per tant, fa que aquesta sigui molt més fluida; la pilota els ajuda a aprendre tant a nivell motor, com a compartir, com a cooperar; i consideren que fa que els infants vegin l'escola com un espai més lúdic on aprendre passant-ho bé. D'altra banda, algun dels i les mestres que han contestat l'enquesta creuen que només els ha ajudat a augmentar l'aprenentatge en algunes ocasions, o mai, ja que diuen que a vegades els infants només fan la relació de pilota amb jugar, això fa que s'esverin més del compte i no ajudi a adquirir els aprenentatges que es volien adquirir des d'un principi.

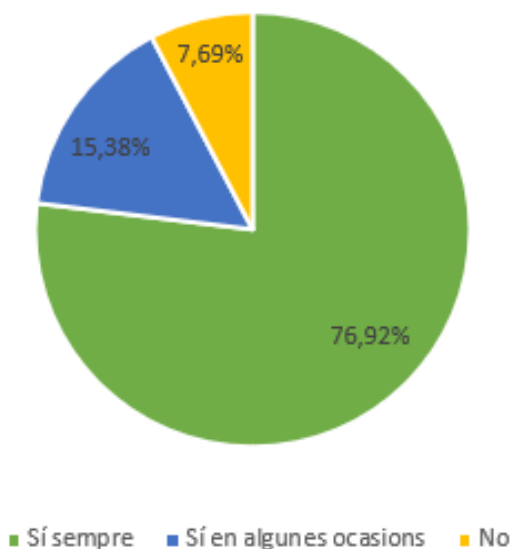

Figura14: Percentatge sobre si l'ús de la pilota a l'aula ha augmentat segons els docents.

D'altra banda, aquells docents que no han fet mai ús de la pilota, alguns creuen que sí que els agradaria utilitzar-la o que això ajudaria a millorar els aprenentatges i altres no ho saben.

Els que responen que sí que els agradaria o que creuen que els aprenentatges millorarien, diuen que ho creuen perquè la pilota ajuda a millorar la coordinació, creuen que qualsevol objecte amb una finalitat concreta ajuda a millorar els aprenentatges que adquireixen els infants, ajuda al fet que l'aprenentatge sigui més lúdic i pot ajudar a partir de dinàmiques com es comentaven anteriorment a la cohesió de grup.

En canvi, aquells i aquelles mestres que presenten més dubtes sobre fer ús de la pilota a dins l'aula per a la seva matèria, tenen aquests dubtes perquè creuen que la pilota porta conflictes i, per tant, els volen intentar evitar dins l'aula, alguns altres no veuen l'aula com a un lloc adequat on fer-ne ús i d'altres no veuen com poden utilitzar la pilota per tal que aquesta ajudi a generar més aprenentatges i, per tant, no en són partidaris d'usar-la en un futur.

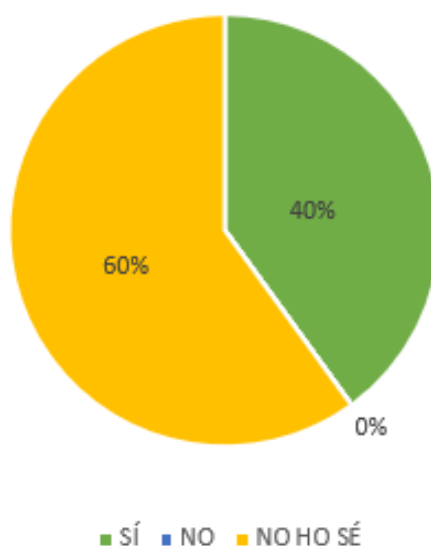

Figura 15: Percentatge sobre si agradaria o creuen que millora l'aprenentatge al utilitzar la pilota a l'aula els docents que no n'han fet ús.

6 Discussió

En l'apartat anterior, s'ha fet un buidatge i s'han descrit els diferents resultats obtinguts a partir de les enquestes que es van passar tant a infants com a docents d'Educació Primària. Aquí es mostra i es comenta el perquè d'aquests resultats presentats en relació amb els autors que apareixen al marc teòric i en relació amb l'opinió pròpia de l'autor.

En referència als resultats dels infants s'ha pogut veure que la majoria d'ells fan servir la pilota al pati a vegades, ja que també juguen a altres jocs, a vegades no els hi toca o com comenten alguns d'ells a vegades no els hi toca pilota, en funció del dia. Quan fan ús de la pilota juguen tant a esports, entre ells els més destacats són el futbol i el bàsquet, com a jocs tradicionals, entre els quals els més destacats són el de matar conills i el cementiri. Com comenta Lara (2012) al pati els nens i nenes els veiem corrents, jugant, parlant, rient, divertint-se. Alguns d'aquests juguen a futbol, bàsquet, voleibol, parlen, activitats que moltes d'elles necessiten l'ús de la pilota per poder-se desenvolupar. Aquests resultats podrien explicar el perquè en algunes escoles passa i és que es limita l'ús de la pilota i hi ha dies que no es pot fer ús d'aquesta durant les estones de pati. Moltes escoles ho fan per així poder regular l'ús de la pilota i que els infants juguin a altres jocs o facin altres coses sense aquesta.

En aquest àmbit sobre utilitzar la pilota a les hores de pati, hem vist que els i les mestres tenen una perspectiva molt similar a la que tenen els infants, ja que així ho demostren els resultats. Responen que creuen que la pilota ha d'estar present en algunes ocasions a les hores de pati. Creuen que és bo que hi sigui present a vegades perquè afavoreix la coordinació, ajuda a millorar-la i també les relacions socials. Això contrasta que creuen que a vegades no hi ha de ser perquè els infants aprenguin a jugar a altres jocs o a fer altres coses sense l'ús de la pilota, com també pels conflictes que l'ús d'aquest material genera. Ara bé, tenint en compte que l'hora de pati també és una estona lectiva dins l'horari lectiu dels nens i nenes, en el qual també es produeixen aprenentatges, em genera dubte si realment cal prohibir fer-ne ús, o seria més beneficiós que cada infant en fes l'ús que volgués mentre aquest ús fos el correcte i ajudés a generar aprenentatges.

Ara bé, potser el fet de regular o com hem dit abans, prohibir l'ús de la pilota provocaria que els infants agafessin hàbits de dur a terme activitats més sedentàries,

com seure durant les estones de pati, no estar tant en moviment... Tot això perquè com a infant no et permeten fer aquelles activitats que realment t'agradaria fer. Tot això en una època en la qual, com comenten Moncada i Chacón (2012) els nens i els adults passen una gran quantitat del seu temps davant les pantalles de dispositius electrònics i en els pròxims anys, cada any s'anirà pronunciant més això per la facilitat d'accedir a dispositius d'aquest estil.

Alguns docents en les seves respostes han comentat que tant al pati com a l'aula, en algunes ocasions quan es fa ús de la pilota, es creen conflictes per culpa de l'ús d'aquesta. Varela (2015) comenta que en moltes ocasions els patis són un focus de greus conflictes i problemes, un lloc on els jocs als quals juguen els i les alumnes, estan reduïts a un petit ventall. Aquestes situacions de conflictes que molts dels i les mestres diuen que provoca la pilota, segons el mateix Varela (2015) limiten les possibilitats de desenvolupar les habilitats socials i l'adquisició de valors socioafectius entre els nens i nenes durant l'estona de pati.

Quan parlem de l'ús de la pilota a l'aula un 62,73% dels nens i nenes comenten que no la utilitzen per a dos motius principals. El primer d'aquests motius és perquè el mestre o la mestra no els permet fer ús d'aquesta. D'altra banda, com a segon motiu gran part dels infants diuen que amb la pilota dins la classe podrien trencar material o objectes de l'aula.

El fet de fer ús de la pilota a l'aula, provoca que hi hagi moviment i, per tant, això ajudarà als processos d'aprenentatge i al rendiment dels nens i nenes. Com comenten González, J., Portolés, A. (2006) creuen que l'activitat física millora els processos cognitius durant la infantesa.

Pel que fa als i les mestres que comenten que no en fan ús, tenen un punt de vista molt similar al dels nens i nenes. Els docents comenten que els infants s'esveren quan en fan ús i també, que no consideren l'aula un lloc adequat per fer-ne ús i tampoc veuen quin ús donar-li. Aquests resultats podien justificar el fet de les metodologies o nous mètodes que cada docent porta a l'aula i aquells amb les quals se senten més còmodes. És molt possible que aquests o aquestes mestres que no veuen quin ús donar-li acostumin a utilitzar metodologies més tradicionals que com comenten Travé et al. (2017) aquestes metodologies tradicionals són metodologies que no segueixen una progressió lineal i comencen amb l'explicació del mestre o mestra a partir del llibre

de text que és l'element més utilitzat a l'aula i no se surt d'aquí. Això podria provocar que els infants no consolidessin els aprenentatges que se'ls intenten ensenyar, ja que no es veurien motivats i no s'ho passarien bé.

Com s'ha comentat anteriorment aquest ús o no de la pilota a l'aula va molt relacionat a les metodologies utilitzades pel docent. Merina (2009) descriu que una metodologia són aquelles accions que porta a terme el mestre o mestra a l'aula i que provoquen diverses accions o modificacions en els infants en funció del grau d'assoliment dels objectius que s'han proposat en un principi. És per aquest motiu que en funció de la metodologia o manera de treballar que té cada mestre o mestra veure més o menys viable fer ús de la pilota dins l'aula. Ara bé, a vegades això també pot anar relacionat a la manera que té d'ensenyar l'escola i el que demanen al mestre o mestra en funció del Projecte Educatiu de Centre.

D'altra banda, contràriament al que s'ha comentat anteriorment d'aquells docents que no fan ús de la pilota a l'aula, hi ha els que sí que en fan ús habitualment o l'han utilitzat a vegades. La majoria d'aquests consideren que en fer-ne ús ha augmentat l'aprenentatge i ha estat molt més significatiu per diversos motius. En primer lloc, creuen que el fet de fer ús d'aquest material motiva molt als infants i fa que s'impliquin molt més en el procés d'ensenyament-aprenentatge; el segon motiu va en relació amb poder captar l'atenció dels infants quan es necessita que aquesta atenció estigui focalitzada en el mateix mestre o mestra, llavors, com que és una cosa que motiva als infants i els agrada fa que focalitzin la seva atenció amb la pilota i millora aquest procés d'ensenyament-aprenentatge. Comenten també, en tercer lloc, que la pilota ajuda a un millor control de la classe, ja que permet passar el torn de paraula, fer preguntes a companys i companyes, etc. En últim lloc, el fet que fer ús de la pilota a banda d'ajudar a adquirir els aprenentatges que es pretenen a l'inici de la sessió, ajuden també a aprendre motriument i sobretot a compartir i cooperar, sempre que no hi hagi una pilota per infant.

En referència a això comentat al paràgraf anterior, Muntaner et al. (2020) comenten que la simple transmissió de coneixement ha de deixar pas a unes metodologies que es plantegin i permetin desenvolupar l'escola amb l'objectiu d'arribar a satisfer les necessitats de la formació integral dels i les alumnes.

Podria ser, per tant, que aquests resultats que comenten els docents que sí que han fet ús de la pilota a l'aula i que la gran part d'ells creuen que ha ajudat a millorar el procés d'ensenyament-aprenentatge és cap on ha d'anar encaminada l'educació en un futur pròxim, i que vagi lligada a l'ús de materials i estratègies que fomentin aquesta formació integral i que els aprenentatges siguin més significatius. Entre aquests materials i estratègies fer ús de la pilota podria ajudar a avançar en aquesta direcció marcada.

A la pregunta de fer ús de la pilota a l'aula els infants, tenen un punt de vista similar als i les mestres, consideren que quan han fet ús de la pilota a l'aula els ha ajudat al fet que els hi quedés més clar, perquè els ha fet estar més motivats, ja que els agrada fer-ne ús i s'ho han passat bé. Amb unes altres paraules, com que han estat motivats i han gaudit a l'aula ha fet que els aprenentatges possiblement seran molt més significatius i l'infant ha pogut gaudir del procés. Rodríguez (2016) respecte a això comenta que a través del joc amb la pilota els i les alumnes recuperen la naturalitat, la manera d'actuar alliberats i la relaxació en els seus moviments.

El moviment dins l'aula provoca una experiència molt més significativa, i això, provoca un aprenentatge més significatiu. Com comenta Herrera (1994) en el camp de la música qualsevol treball relacionat amb la música dut a terme a través del moviment corporal és molt important a l'hora del procés d'ensenyament-aprenentatge de la música. En aquest cas, com mostren els resultats en totes les matèries és important que hi hagi aquest moviment i com és amb l'ús de la pilota motiva als infants i fa que els aprenentatges siguin més significatius.

A l'aula infants i docents coincideixen amb les assignatures a les quals es fa més ús de la pilota i consideren que és a Educació Física i a Educació Musical. Aquests resultats podrien explicar que l'Educació Física és l'assignatura a la qual es fa ús de la pilota per excel·lència, ja que és un material que acostuma a anar relacionat amb l'esport i és l'assignatura en la qual es treballa. Dins aquesta assignatura, com diu Sidentrop (2011) dins de Cambroner (2021) es busca crear pràctiques esportives el màxim d'autèntiques possibles.

L'altra matèria que m'ha sorprès que estigués tan valorada en referència a quines matèries els i les mestres fan més ús de la pilota és a l'àrea de Tutoria o Educació en Valors, molts d'aquests i aquestes mestres comenten que els permet fer moltes

dinàmiques grupals i de coneixença de grup. Lego et al. (2006) posen l'exemple del joc de la bomba, que és una bona dinàmica de grup per a la coneixença d'aquest i fent ús del material del qual es parla durant tot el treball i que és la pilota.

Limitacions

Una de les limitacions més importants a destacar de la investigació que s'ha fet a partir dels qüestionaris és el nombre d'escoles als quals s'ha pogut passar les enquestes, ja que només s'han pogut passar a dues i això ha fet que hi hagués poca varietat sobre l'ús de la pilota a ambdós centres. Hagués estat bé poder passar les enquestes a més escoles, encara que després fossin moltes respostes, això hagués donat molta més varietat i s'haguessin obtingut respostes més diverses.

Una altra limitació que considero va en relació amb el temps i el tipus d'escoles a les quals s'han passat les enquestes. En tenir poc temps durant les pràctiques per passar aquests qüestionaris s'ha hagut de fer a escoles properes, com han estat el centre al qual estava realitzant les pràctiques i a un altre on treballa un familiar proper, ambdós de la comarca d'Osona. Però penso, que haver-ho pogut fer a centres amb realitats molt diferents, com són ciutats grans, escoles rurals, etc. Això hauria provocat segurament respostes molt diverses i hagués permès jugar molt més amb les respostes i buscar els perquè durant aquesta discussió.

Finalment, com a limitació consideraria el fet que les enquestes dels i les mestres les han contestat tant els tutors i tutores d'aula com aquells especialistes que potser no tenen tanta relació amb els nens i nenes per veure com afecta aquest ús de la pilota als infants, o també que només coneixen si es fa ús a la seva àrea d'aprenentatge però no a tota la resta.

Línies de futur

Caldria destacar, algunes línies de futur que crec que poden ser oportunes per fer una continuació d'aquest Treball de Final de Grau. El tema d'utilitzar la pilota dins l'aula, va molt relacionat amb les noves metodologies. No és gaire habitual fer ús d'aquest material dins l'aula, però podria ajudar si es fes una bona pràctica i els i les mestres poguessin veure que és un material que ajuda a aconseguir aprenentatges més significatius. És per això, que caldria veure a partir de qüestionaris a moltes altres

escoles per veure usos que se'n fan i un cop feta aquesta recerca, poder plantejar una Unitat Didàctica en la qual es desenvolupin activitats en diferents àrees amb la pilota.

Pel que fa a l'hora del pati, també se li hauria de donar una volta a l'ús que se'n fa o se'n podria fer. En casos s'ha comentat el fet que provoca conflictes, per tant, s'hauria de buscar si realment el mateix material ens podria servir per a la resolució d'aquests conflictes i així amb el pas dels anys, evitar que la pilota segueixi creant tants conflictes com avui en dia.

7 Proposta d'activitats per utilitzar el recurs de la pilota dins l'aula

Dins d'aquest apartat es fa una proposta de diverses activitats (podeu veure a annexos 10.1) que permeten utilitzar el recurs de la pilota dins l'aula. Concretament, es proposen quinze activitats, és a dir una activitat per matèria o àrea d'aprenentatge del currículum d'Educació Primària, i també quatre de generals i adaptables a qualsevol àrea d'aprenentatge o curs.

Aquestes activitats no s'han portat a la pràctica en cap moment, són una proposta que permetrà que els docents que ho trobin adient les puguin posar en pràctica a la seva aula. En aquestes activitats es pot usar la pilota de manera molt diferent com per exemple per passar el torn de paraula, com a eina d'aprenentatge o com a eina de gestió del grup.

Cada una de les activitats consta de la seva taula on apareix el títol de l'activitat, el curs i cicle al qual es pot dur a terme, quina competència bàsica s'hi treballa, acompanyada d'un contingut. Després del que fa a l'activitat, es fa una descripció, apareix la representació gràfica, el material necessari, el temps i per últim l'organització social dels nens i nenes.

8 Conclusions

Com a conclusions del meu Treball de Final de Grau, cal comentar, en primer lloc i com a aspecte més destacat que els resultats obtinguts són molt similars als esperats des d'un principi.

Hem pogut veure que es fa molt ús de la pilota durant les estones de pati, però que aquest ús és més reduït dins l'aula. Aquest aspecte va molt lligat a la implementació de noves metodologies a les aules d'Educació Primària cada cop més actives i que busquen que l'infant sigui el centre de l'aprenentatge. És un canvi que va començar fa uns anys i que seguirà progressant en els propers, ja que no és un canvi ràpid i fàcil de fer que es pugui fer d'un dia per l'altre.

Ara bé com a conclusió final del treball, si en un futur es tornés a fer un recull d'informació de l'ús de la pilota a l'aula, aquest ús hauria incrementat, ja que és un material que permet un aprenentatge molt actiu i motivador pels nens i nenes, per tal d'adquirir uns aprenentatges molt més significatius.

Aquest treball va molt relacionat amb allò que hem anat aprenent en algunes de les assignatures al llarg del grau, i és que, en totes les assignatures que es treballava sobre la didàctica d'algunes de les àrees d'aprenentatge, en les quals s'ha de buscar que els nens i nenes adquireixin aquells aprenentatges presents al currículum, però s'ha de canviar la manera com els aprenen. S'han d'anar deixant enrere les metodologies més tradicionals, en les quals els i les alumnes escolten el que el professor o professora explica i després tenen feina per fer del llibre de text o d'una fitxa del mestre o mestra que els nens i nenes han de fer de manera individual i en silenci.

En fer la recerca de noves metodologies, m'ha permès lligar el treball amb aquestes matèries i totes a les quals he participat durant aquests quatre anys, en les quals ens han parlat molt del futur de l'educació i cap on ha d'anar enfocada aquesta i és cap a un aprenentatge integral per part dels infants, on estiguin motivats, s'ho passin bé i aprenguin a partir d'aquests conceptes i de ser ells el centre de l'aprenentatge amb el mestre o mestra com a guia.

També és important comentar que el fet de fer ús de la pilota a l'aula genera moviment en els infants i redueix les tasques sedentàries a l'aula. És per això, que el moviment que provoca fer ús d'aquest material és beneficiós pels nens i nenes.

En un futur com a docent, evidentment quan es comença a treballar, el primer que s'ha de fer és adaptar-se al màxim al centre on et trobes i a la manera de treballar que aquest té. A partir d'aquí pots intentar adaptar les sessions, seguint sempre la metodologia del centre, però intentant anar a buscar aquest aprenentatge més integral amb els infants com a peça central del procés d'ensenyament-aprenentatge.

Cal tenir en compte que siguin activitats que fomentin la participació activa dels i les alumnes i que han d'estar ben preparades abans de portar-les a terme a l'aula, ja que si no s'ha fet aquest procés de preparació prèvia, no sortiran de la manera esperada un cop es porti a terme amb els i les alumnes.

9 Referències bibliogràfiques

- Altemueller, L., i Lindquist, C. (2017). Flipped classroom instruction for inclusive learning. *British Journal of Special Education*, 44(3), 341-358. Nasen. <https://nasenjournals.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/1467-8578.12177>
- Alzina, P. (2016, setembre 13). Com aconseguir que els alumnes siguin realment protagonistes del seu aprenentatge. *El diari de l'Educació*. Recuperat 29 abril 2022, de <https://diarieducacio.cat/com-aconseguir-que-els-alumnes-siguin-realment-protagonistes-del-seu-aprenentatge/>
- Azorín, Cecilia Ma. (2018). El método de aprendizaje cooperativo y su aplicación en las aulas. *Perfiles Educativos*, 40(161), 181-194. Scielo. http://www.scielo.org.mx/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0185-26982018000300181
- Barreto, J.P i Herrera, M. (2009). Numerator: un material manipulativo en el aula. *Números: Revista de Didáctica de las Matemáticas*, 72, 81-103. Xdoc. <https://xdoc.mx/documents/un-material-manipulativo-en-el-aula-5dfa88dde42a6>
- Bravo. E., Pagazaurundua, V. (2003). El Cuento motor y el yoga en la enseñanza primaria. Posibilidad de una experiencia interdisciplinar desde la Educación Física. *Apunts: educación física y deportes*, 72, 35-40. Raco. <https://raco.cat/index.php/ApuntsEFD/article/view/301344/390917>
- Cambroner, M. (2021). Modelo de educación deportiva para las clases de Educación Física en Educación Primaria. *Revista ventana abierta*. <https://www.printfriendly.com/p/g/Bb4A7s>
- Conde, J. L. (2001). *Cuentos motores*. Paidotribo.
- Decret 119/2015, de 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària, 6900 (2015).
- Deterding, S., Khaled, R., Nacke, L. E. i Dixon, D. (2011). Gamification: Toward a definition. *Proceedings of the 2011 Workshop Gamification: Using Game Design Elements in Non-Game Contexts*. Gamification research. <http://gamification-research.org/wp-content/uploads/2011/04/02-Deterding-Khaled-Nacke-Dixon.pdf>
- Devis, J., Molina, J.P. i Peiró, C. (2008). Materiales curriculares: clasificación y uso en Educación Física. *Píxel Bit: Revista de Medios y Educación*, 33, 183-197. Redalyc. <https://www.redalyc.org/pdf/368/36803314.pdf>

- Díaz, J., i Troyano, Y. (2013). El potencial de la gamificación aplicado al ámbito educativo: En III Jornadas de Innovación Docente. *Innovación Educativa: respuesta en tiempos de incertidumbre*. Revistas UMA. <https://revistas.uma.es/index.php/riccafd/article/view/5770/5347>
- Duran, D., Flores, M. i Miquel, E. (2019). Potenciar la cooperació en l'aprenentatge basat en projectes. *Àmbits de psicopedagogia i orientació*, 1(51), 113-124. Racó. <https://www.raco.cat/index.php/AmbitsAAF/article/download/365804/459868>
- Escaravajal, J. C. I Martín-Acosta, F. (2019). Análisis bibliográfico de la gamificación en Educación Física. *Revista Iberoamericana de Ciencias de la Actividad Física y el Deporte*, 8(1), 97-109. UMA. <https://revistas.uma.es/index.php/riccafd/article/view/5770/5347>
- Escribano, A. I Del Valle, A. (2015). El aprendizaje basado en problemas (ABP). *Bogotá: Ediciones de la U*.
- Espinosa, S., Ferrer, I., Giménez, G., Puig, J. i Soler, M. (2018). Guia per implementar l'aprenentatge basat en projectes. *Revista del Congrés Internacional de Docència Universitària i Innovació (CIDUI)*, (4), 1-10. Racó. <https://raco.cat/index.php/RevistaCIDUI/article/view/348943>
- Fidalgo, Á., Sein-Echaluce, M. i García, F. J. (2018). Del método de aula invertida al aprendizaje invertido. (1-13). Grial. <https://repositorio.grial.eu/bitstream/grial/1446/1/Del%20metodo%20de%20aula%20invertida%20al%20aprendizaje%20invertido.pdf>
- García-Peñavo, J., Fidalgo-Blanco, Á., Sein-Echaluce, M. i Conde, M. A. (2016). *Cooperative Micro Flip Teaching*. Dins Zaphiris P. (Ed.), *Learning and Collaboration Technologies*, 9753, 14-24. Zenodo. <https://zenodo.org/record/2081943#.Yd6hdv7MLIU>
- Ghisalberti, D. (2019). *Motivació i metodologies utilitzades en Ciències Socials en Educació Primària a escoles de Vinarós, Castelló* (Treball de Fi de Grau, Universitat Jaume I). <https://core.ac.uk/download/232116671.pdf>
- Gil-Mascarell, A., i Martos-Garcia, D. (2018). Un dia al pati d'una escola: Una història de poder i estereotips de gènere. *Temps d'Educació*, 54, 127-141. Racó. <https://raco.cat/index.php/TempsEducacio/article/view/340848/431622>
- González, M. i González, C. (1996). El material de educación física en el marco

- de la reforma educativa. *Apunts: Educación Física y Deportes*, 46, 36-41.
Revista apunts. <https://revista-apunts.com/ca/el-material-deducacio-fisica-en-el-marc-de-la-reforma-educativa/>
- González Hernández, J., & Portolés, A. (2014). Actividad física extraescolar: Relaciones con la motivación educativa, rendimiento académico y conductas asociadas a la salud. *Revista Iberoamericana de Psicología Del Ejercicio y El Deporte*, 9(1), 51–65.
<https://www.redalyc.org/pdf/3111/311130199005.pdf>
- Herrán, A. (2008). Metodología didáctica en Educación Secundaria: una perspectiva desde la didáctica general. Dins McGraw-Hill (Ed.), *Didáctica general: La práctica de la enseñanza en Educación Infantil, Primaria y Secundaria* (1 ed., p.1-14). McGraw-Hill/Interamericana de España.
- Herrera, S. (1994). La importancia del movimiento en la educación musical. *Aula de Innovación Educativa*, 24, 1-7.
- Institut d'Estudis Catalans (2019). Diccionari de la Llengua Catalana de l'Institut d'Estudis Catalans. DIEC. <https://dlc.iec.cat/>
- Johnson, D i Johnson, R. (2013), Cooperation in the Classroom. *Innovación Educación*, 4, 1-12. Ecoasturias.
http://ecoasturias.com/images/PDF/ponencia_zaragoza_David_Johnson.pdf
- Johnson, D. W. i Johnson, R. T. (2014). Cooperative Learning in 21st Century. [Aprendizaje cooperativo en el siglo XXI]. *Anales de Psicología / Annals of Psychology*, 30(3), 841–851. <https://doi.org/10.6018/analesps.30.3.201241>
- Kapp, K. (2012). *The gamification of learning and instruction*. Pfeiffer-Wiley.
- Lago, J. R. (coord.), Pedragosa, O., Pujolàs, P. (coord.), Riera, G i Soldevila, J. (2006). Programa cooperar per aprendre/ Aprendre a cooperar: dinàmiques de grup i estructures per l'aula cooperativa. *Universitat de Vic: laboratori de psicopedagogia*, 1, 1-22. Xtec.
https://blocs.xtec.cat/mcunille1/files/2009/02/suport_ap_co.pdf
- Lara, M. (2012). La coeducació al pati de jocs d'Avià. (Treball de Fi de Màster, Universitat de Vic).
http://repositori.uvic.cat/bitstream/handle/10854/2067/trealu_a2012_lara_sanchez_monica_coeducacio_pati.pdf?sequence=1&isAllowed=y

- Màrmol, O. (2014). *Els telèfons mòbils a les aules de secundària; del problema a l'oportunitat* (Treball de Fi de Màster, Universitat Politècnica de Catalunya).
https://upcommons.upc.edu/bitstream/handle/2117/79031/95749_memo%CC%80ria.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Méndez, A. (2009). El Modelo de Educación Deportiva *Sport Education – SE*, 1, 57-74. Wanceulen. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/libro?codigo=481992>
- Mercado, A. I., Pérez, E i Juárez, J.J. (2009). Matemàtica creativa? Elaboració de rutes matemàtiques en centres educatius. *La rella*, 22, 117-132. Racó. <https://www.raco.cat/index.php/Rella/article/download/142729/269473>
- Merina, Á. M. (2009). Métodos de enseñanza. *Innovación y experiències educatives*, 3(15), 1-9. Csif. https://archivos.csif.es/archivos/andalucia/ensenanza/revistas/csicsif/revista/pdf/Numero_15/ANGELA_VARGAS_2.pdf
- Moncada, J. i Chacón, Y. (2012). Nuevas tendencias en Educación Física, Deporte y Recreación. El jefe de los videojuegos es variables sociales, psicológicas y fisiológicas en niños y adolescentes, 21, 43-49. <https://www.redalyc.org/pdf/3457/345732287009.pdf>
- Muntaner, J. J., Pinya, C. I Mut, B. (2020). El impacto de las metodologías activas en los resultados académicos: Un estudio de casos. *Profesorado: Revista de currículum y formación del profesorado*, 24(1), 96-114. Redib. <https://recyt.fecyt.es/index.php/profesorado/article/view/78333>
- Puga, L. A. I Jaramillo, L. M. (2015). Metodología activa en la construcción del conocimiento matemático. *Sophía*, (19), 291-314. Redalyc. <https://www.redalyc.org/pdf/4418/441846096015.pdf>
- Resa, A. (2020). El patio escolar como espacio coeducativo. *Revista diversidade e Educação*, 8, 277-293. Furg. <https://periodicos.furg.br/divedu/article/view/9660/7263>
- Rodríguez, M. (2016). *Aplicación de metodologías del deporte con balón en el aprendizaje de la percusión: fútbol sala y percusión* (Memòria de pràctiques, Universidade do Minho). <https://repositorium.sdum.uminho.pt/handle/1822/43928>
- Sánchez, J. (2016). Qué dicen los estudios sobre el Aprendizaje Basado en Proyectos. *Actualidad Pedagógica*, 1, 1-4. Actualidadpedagógica. https://www.estuaria.es/wp-content/uploads/2016/04/estudios_aprendizaje_basado_en_proyectos1.pdf

- Solé, M i Julià, C. (2016). L'ensenyament aprenentatge de les fraccions a educació Primària mitjançant eines TIC i materials manipulables. *Congrés català d'Educació Matemàtica*. 1-11. C2EM. <http://c2em.feemcat.org/wp-content/uploads/actes/3C215.pdf>
- Thomas, J. W. (2000). A review of research on Project-Based learning. http://www.bobpearlman.org/BestPractices/PBL_Research.pdf
- Torra, M. (2014). Material manipulable para enseñar matemáticas en educación infantil. *Edma 0-6: Educación Matemática en la Infancia*, 4, 61-66. Edma. <https://www.edma0-6.es/index.php/edma0-6/article/view/144/137>
- Torres, C. (2016). *Els reglets a l'Educació Infantil* (Treball de Fi de Grau, Universitat Abat Oliba CEU). https://repositorioinstitucional.ceu.es/bitstream/10637/11529/6/Reglets_Torres_2017.pdf
- Travé, G., Estepa, J. y Delval, J. (2017). Análisis de la fundamentación didáctica de los libros de texto de conocimiento del medio social y cultural. *Educación XXI*, 21(1), 319-338. Redalyc. <https://www.redalyc.org/pdf/706/70648172015.pdf>
- Varela, A. (2015). Los juegos Populares como herramienta para la convivencia en los recreos. *Revista de estudios e investigación en psicología y educación*, 2, 1-5. SemanticScholar. <https://pdfs.semanticscholar.org/9977/ea596be4ac3058efc4099caf6145b4b0c606.pdf>
- Yus, R. (1996). *Temas transversales: hacia una nueva escuela*. Barcelona: Graó.

10 Annexos

10.1 Activitats en les quals es fa ús de la pilota

A partir de la pàgina que trobem a continuació es poden veure les activitats de les quals s'ha parlat al punt 7.

10.1.1 Matemàtiques

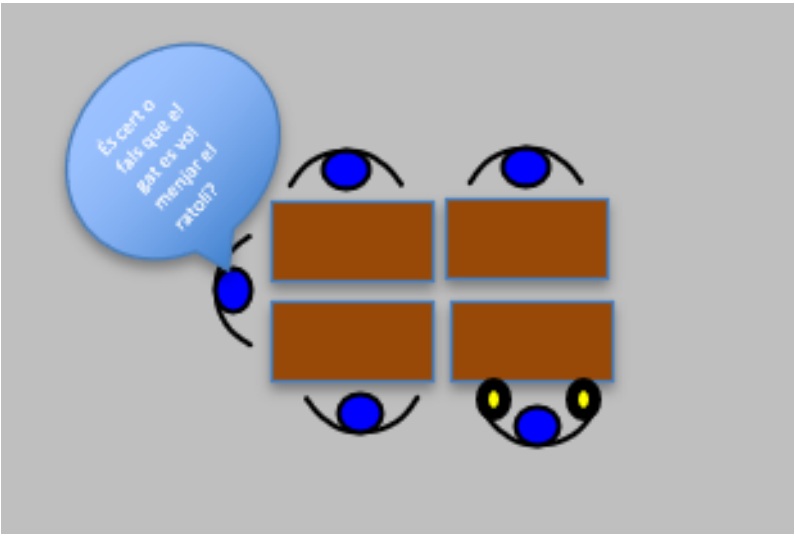
Taula 2: Activitat de matemàtiques

TÍTOL DE L'ACTIVITAT: Encistellem la numeració romana.	
CURS/CICLE: 4t, Cicle Mitjà	
ÀREA D'APRENTATGE: Matemàtiques	
COMPETÈNCIES PRÒPIES: Competència 6. Establir relacions entre diferents conceptes, així com entre els diversos significats d'un mateix concepte.	
CONTINGUT A TREBALLAR: Interpretació de nombres d'altres sistemes de numeració. La numeració romana.	
DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT	REPRESENTACIÓ GRÀFICA
<p>Es col·locaran els infants en grups d'unes 4-5 persones. Cada un dels grups tindrà set cercles amb un paper cada cercle amb els diferents números romans (cercle 1 → I, cercle 2 → V, cercle 3 → X, cercle 4 → L, cercle 5 → C, cercle 6 → D i cercle 7 → M). Llavors cada grup tindrà una pilota i entre els companys i companyes del grup es proposaran un nombre. La persona a la qual li toqui haurà d'encistellar per aconseguir fer el número que li han dit.</p> <p>Per exemple, si li diuen el 127 (haurà de fer cistella al cercle 5, després dues</p>	

cistelles seguides al 3, una cistella al 2 i dues al cercle 1.	
MATERIAL	TEMPS
- 7 cercles - 1 pilota de tenis	20 minuts
ORGANITZACIÓ SOCIAL: Els infants estaran dividits en grups de 4-5 persones per tal que així podran participar molt més.	

10.1.2 Llengua Catalana

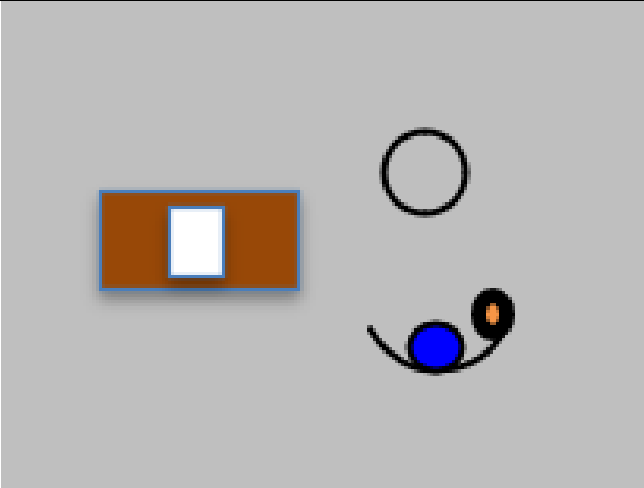
Taula 3: Activitat de llengua catalana

TÍTOL DE L'ACTIVITAT: Entenem textos de la vida quotidiana.	
CURS/CICLE: 5è, Cicle Superior	
ÀREA D'APRENTATGE: Llengua catalana	
COMPETÈNCIES PRÒPIES: Competència 5. Aplicar estratègies de comprensió per obtenir informació, interpretar i valorar el contingut d'acord amb la tipologia i la complexitat del text i el propòsit de la lectura.	
CONTINGUT A TREBALLAR: Estratègies per a la comprensió: fer prediccions, connexions del text amb el que se sap, fer-se preguntes, visualitzar què pot passar, resumir.	
DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT	REPRESENTACIÓ GRÀFICA
<p>Es farà la lectura d'un text amb grups de 5 persones. La lectura es farà per torns i cada infant llegirà un fragment. Un cop llegit el text els nens i nenes que formen el grup, es faran preguntes entre ells sobre la comprensió del text de verdader o fals. L'infant a qui vagi dirigida la pregunta tindrà les dues pilotes de manera que si creu que és verdadera farà un bot amb una de les pilotes, si creu que és falsa, farà bot amb les dues pilotes a la vegada. Un cop donada la resposta, passarà les pilotes a un company o companya i aquest que havia respost li farà una pregunta.</p>	

MATERIAL	TEMPS
<ul style="list-style-type: none">- 2 pilotes de tenis- Text en paper (un per infant)	15 minuts.
ORGANITZACIÓ SOCIAL: Els infants estaran dividits en grups de 5 persones.	

10.1.3 Llengua Castellana

Taula 4: Activitat de llengua castellana

TÍTOL DE L'ACTIVITAT: Carta a un amigo o amiga.	
CURS/CICLE: 6è, Cicle Superior	
ÀREA D'APRENTATGE: Llengua castellana	
COMPETÈNCIES PRÒPIES: Competència 8. Planificar l'escrit d'acord amb la situació comunicativa i el destinatari.	
CONTINGUT A TREBALLAR: Elements per a la planificació: propòsit, destinatari, registre i context.	
DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT	REPRESENTACIÓ GRÀFICA
<p>Cada infant disposarà d'una fotocòpia en la qual hi haurà 20 temes diferents per fer una carta a un amic o amiga. Un cop fet això cada infant, disposarà d'una pilota de mida petita, de tenis taula, i tirarà la pilota dins el cercle una vegada amunt i haurà de contar els bots que aquesta fa dins el cercle. El número que surti serà el tema que haurà de triar per fer la carta a un amic o amiga.</p>	
MATERIAL	TEMPS
<ul style="list-style-type: none"> - Pilotes de tenis taula - Full amb els temes. 	50 minuts

ORGANITZACIÓ SOCIAL: Els infants treballaran de manera autònoma.

10.1.4 Medi Natural

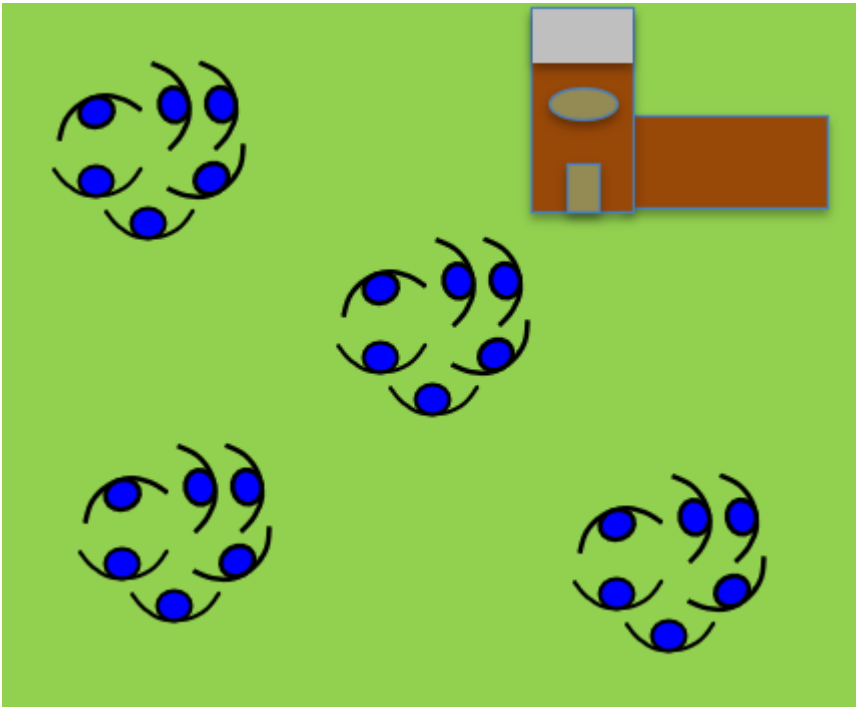
Taula 5: Activitat de medi natural

TÍTOL DE L'ACTIVITAT: Observem la mida de les ombres.	
CURS/CICLE: 4t, Cicle Mitjà	
ÀREA D'APRENTATGE: Medi natural	
COMPETÈNCIES PRÒPIES: Competència 1. Plantejar-se preguntes sobre el medi, utilitzar estratègies de cerca de dades i analitzar resultats per trobar respostes.	
CONTINGUT A TREBALLAR: Fases d'una investigació.	
DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT	REPRESENTACIÓ GRÀFICA
<p>Col·locarem els infants en grups de 5-6 persones. Ens col·locarem a un lloc on hi hagi un fons o paret de color blanc. Hi haurà pilotes de diferents tipus i mides (tenis taula, tennis, futbol, bàsquet, rugbi, pilota medicinal, feedball...). A partir d'aquí els grups hauran d'enfocar amb la llanterna les diferents pilotes i veure al fons blanc quina és la mida de les ombres de cada una de les pilotes i poder contestar a la següent pregunta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - És més gran l'ombra de les pilotes més grans o és més petita? 	

MATERIAL	TEMPS
<ul style="list-style-type: none">- 1 pilota tenis taula, 1 pilota tenis, 1 pilota futbol, 1 pilota bàsquet, 1 pilota rugbi, 1 pilota medicinal, 1 feedball.- 5-6 llanternes.- Full per anotar-ho.	30-35 minuts
ORGANITZACIÓ SOCIAL: Els infants treballaran en grups de 5-6 persones.	

10.1.5 Medi Social

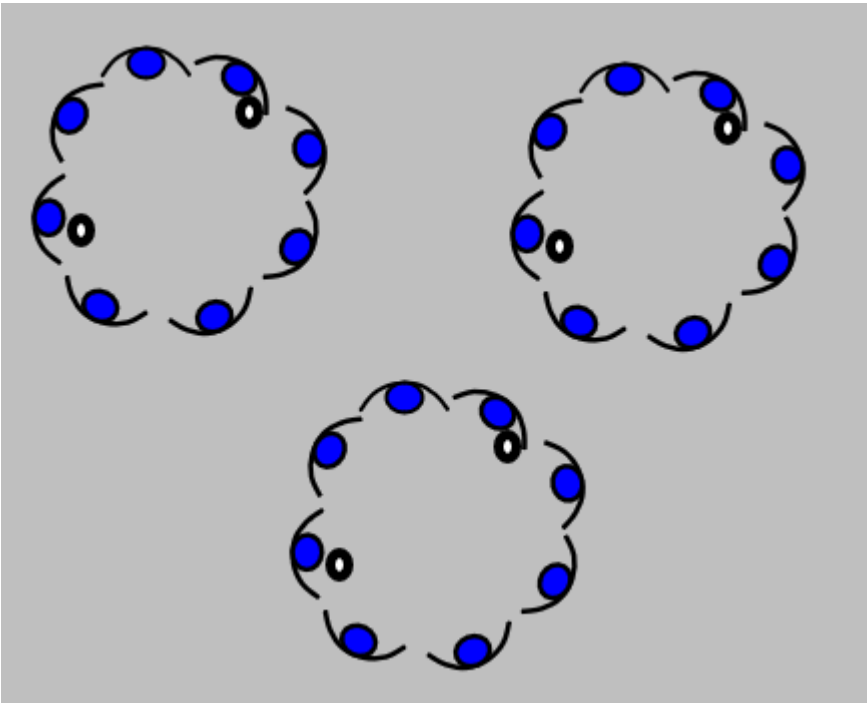
Taula 6: Activitat de medi social

TÍTOL DE L'ACTIVITAT: Sortim a conèixer el nostre entorn jugant.	
CURS/CICLE: 2n, Cicle Inicial	
ÀREA D'APRENTATGE: Medi social	
COMPETÈNCIES PRÒPIES: Competència 3. Interpretar l'espai a partir dels elements del territori i de les seves representacions per situar-s'hi i desplaçar-se	
CONTINGUT A TREBALLAR: Ecosistema i paisatge.	
DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT	REPRESENTACIÓ GRÀFICA
<p>L'activitat consisteix a sortir a fer una excursió d'un matí a algun dels llocs emblemàtics del nostre poble. Un cop allà els infants amb grups de 6 persones i amb un mestre o una mestra que els ajuda han de preparar un joc amb una pilota que hi puguin jugar la resta de la classe durant una estona. Entre joc i joc amb pilota, els docents explicaran alguna característica relacionada amb l'entorn on es troben. Després de cada joc s'ha d'intentar recordar entre tots la característica anterior.</p>	

MATERIAL	TEMPS
- Pilotes	Un matí
ORGANITZACIÓ SOCIAL: Els infants treballaran en grups de 6 persones.	

10.1.6 Educació Física

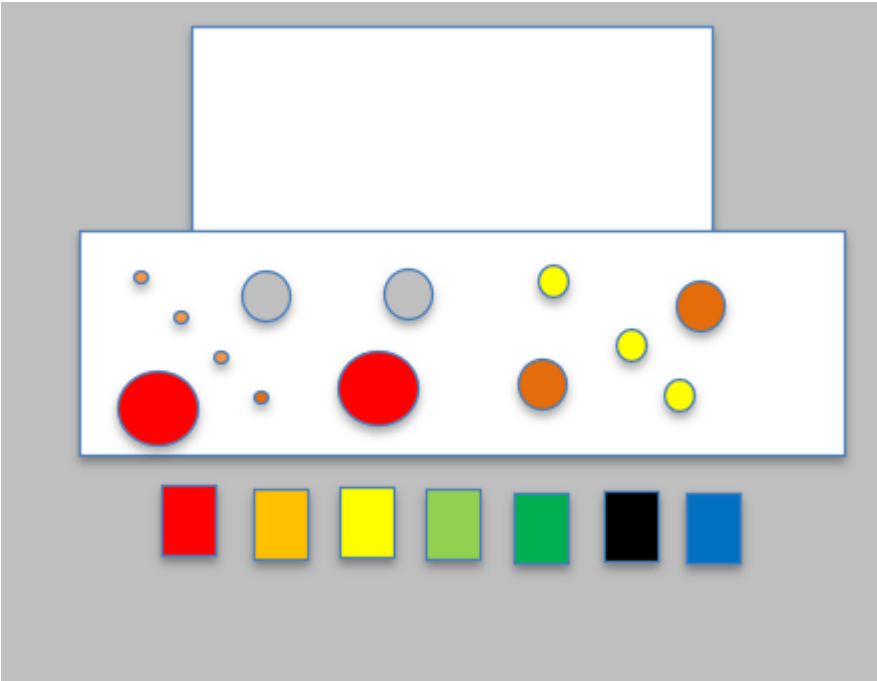
Taula 7: Activitat d'educació física

TÍTOL DE L'ACTIVITAT: No vull dues pilotes.	
CURS/CICLE: 6è, Cicle Superior	
ÀREA D'APRENTATGE: Educació Física	
COMPETÈNCIES PRÒPIES: Competència 7. Participar en el joc col·lectiu de manera activa mostrant-se respectuós amb les normes i els companys	
CONTINGUT A TREBALLAR: Orientació espaciotemporal: percepció de l'espai.	
DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT	REPRESENTACIÓ GRÀFICA
<p>Col·locarem els infants en grups de 7-8 persones. Cada grup es col·locarà en format rotllana i disposaran de dues pilotes. Llavors, l'objectiu és eliminar els del grup, de manera que quan a algun infant li arribin les dues pilotes a la vegada, encara que no les agafi aquest estarà eliminat. S'ha de passar la pilota per eliminar, però està prohibit passar-la als companys o companyes del costat. Quan m'elimino m'he d'asseure a terra i torno a jugar quan hi ha un altre eliminat.</p>	

MATERIAL	TEMPS
- Pilotes (dues per grup)	15 minuts
ORGANITZACIÓ SOCIAL: Els infants treballaran en grups de 7-8 persones.	

10.1.7 Educació Visual i Plàstica

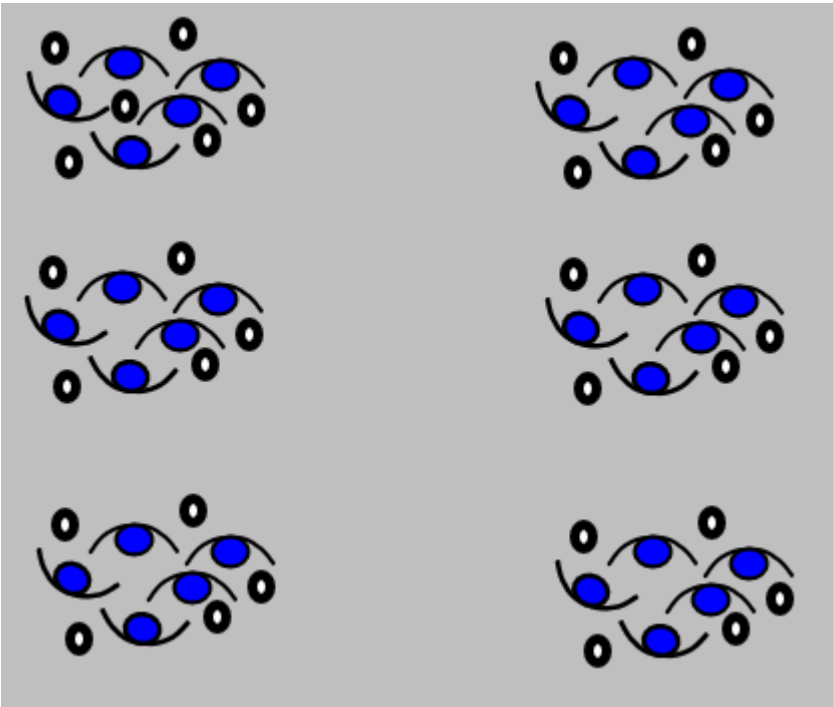
Taula 8: Activitat d'educació visual i plàstica

TÍTOL DE L'ACTIVITAT: Dibuixem amb pilotes.	
CURS/CICLE: 3r, Cicle Mitjà	
ÀREA D'APRENTATGE: Educació Visual i Plàstica	
COMPETÈNCIES PRÒPIES: Competència 5. Emprar elements bàsics del llenguatge visual amb tècniques i eines artístiques per expressar-se i comunicar-se	
CONTINGUT A TREBALLAR: Elements bàsics del llenguatge visual: el traç, la forma, el color i el volum	
DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT	REPRESENTACIÓ GRÀFICA
<p>Penjarem a la paret una tela gran i els infants, faran un mural a partir de l'ús de la pilota. Tindran diferents pots de pintura i diferents pilotes, que podran sucra a la pintura i a partir d'allà expressar-se tal com vulguin. Podran llençar-hi la pilota, fer un dibuix, formes, etc.</p> <p>Es deixarà tota una tarda allà penjat i els infants podran anar fent quan els hi vingui de gust o els hi surti alguna idea.</p> <p>És important que a terra s'hi podi un llençol o alguna cosa per no tacar el terra.</p>	

MATERIAL	TEMPS
<ul style="list-style-type: none">- Pilotes- Pots de pintura- Tela- 2 llençols	2 hores
ORGANITZACIÓ SOCIAL: Cada infant treballarà de manera autònoma, però quedarà un projecte grupal.	

10.1.8 Educació Musical

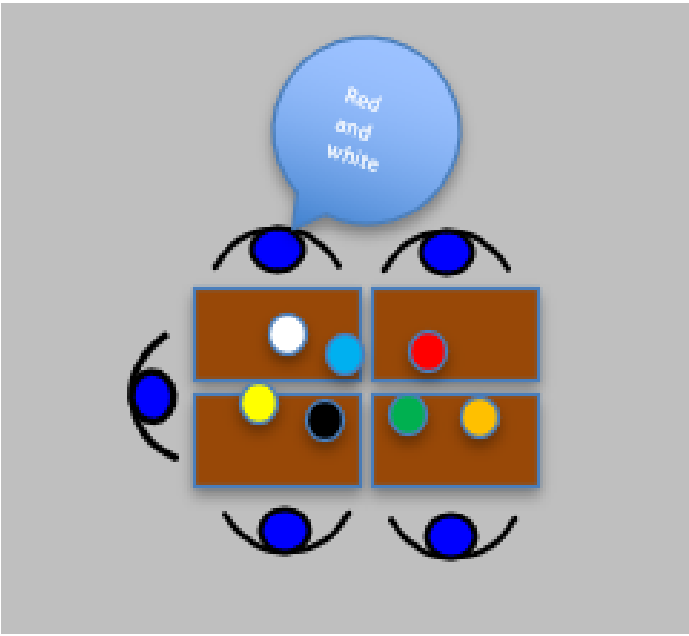
Taula 9: Activitat d'educació musical

TÍTOL DE L'ACTIVITAT: Creem una música rítmica.	
CURS/CICLE: 5è, Cicle Superior	
ÀREA D'APRENTATGE: Educació Musical	
COMPETÈNCIES PRÒPIES: Competència 6. Interpretar música vocal i instrumental amb els elements i recursos bàsics del llenguatge musical	
CONTINGUT A TREBALLAR: Produccions artístiques musicals.	
DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT	REPRESENTACIÓ GRÀFICA
<p>L'activitat consisteix a situar els infants en grups de 4-5 persones i aquests hauran de crear una composició a partir d'utilitzar el soroll que permeten les pilotes i també, podran utilitzar la veu per fer sons o cantar. És l'última activitat d'un projecte, el qual ha consistit a fer petites creacions i acabar amb una creació més gran i mesclant l'ús de les pilotes i l'ús de la veu.</p>	

MATERIAL	TEMPS
- Pilotes	2 sessions d' 1 hora
ORGANITZACIÓ SOCIAL: Els infants treballaran amb grups de 4-5 persones.	

10.1.9 Llengua Anglesa

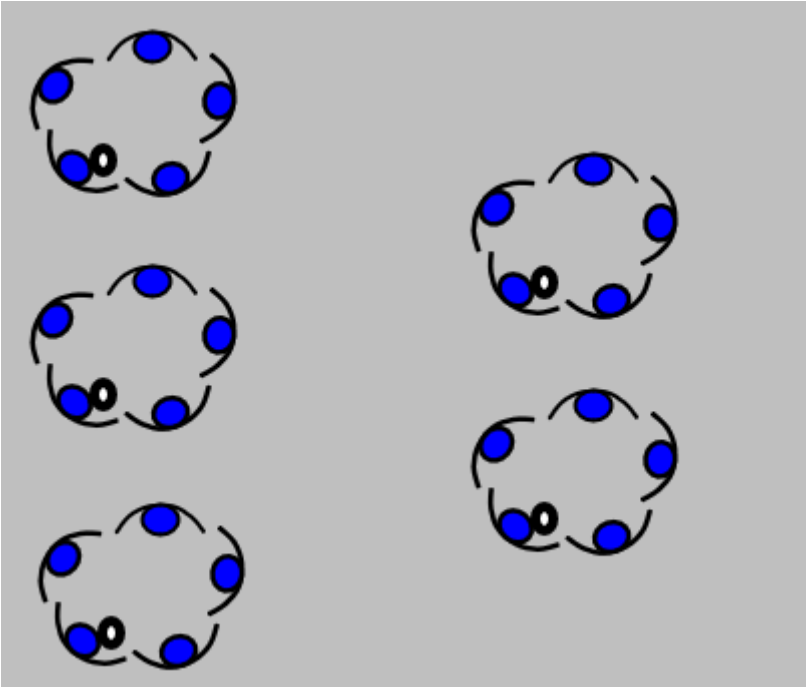
Taula 10: Activitat de llengua anglesa

TÍTOL DE L'ACTIVITAT: Let's learn the colours.	
CURS/CICLE: 1r, Cicle Inicial	
ÀREA D'APRENTATGE: Llengua anglesa	
COMPETÈNCIES PRÒPIES: Competència 12. Utilitzar estratègies plurilingües per a la comunicació.	
CONTINGUT A TREBALLAR: Lèxic: vocabulari usual i específic	
DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT	REPRESENTACIÓ GRÀFICA
<p>Tindrem pilotes de diferents colors (vermell→<i>red</i>, verd→ <i>green</i>, blau→ <i>blue</i>, negre→ <i>black</i>, blanc→ <i>white</i>, taronja→ <i>orange</i> i groc→ <i>yellow</i>). Llavors hi trobarem les pilotes a sobre la taula i estarem amb grups de quatre. Iniciarà un tocant, per exemple, la vermella i dirà <i>red</i>; el següent tocarà la blanca i dirà <i>red and white</i>. Per tant, sempre hauré de dir la pilota que han tocat abans i la meva. Es pot graduar el nivell de complexitat havent de dir més pilotes.</p>	
MATERIAL	TEMPS

- 7 pilotes una de cada color	15 minuts
ORGANITZACIÓ SOCIAL: Els infants treballaran amb grups de 4 persones.	

10.1.10 Educació en Valors

Taula 11: Activitat d'educació en valors

TÍTOL DE L'ACTIVITAT: Coneixem els companys i companyes.	
CURS/CICLE: 1r, 4t, Cicle Mitjà	
ÀREA D'APRENTATGE: Educació en Valors	
COMPETÈNCIES PRÒPIES: Competència 5. Aplicar el diàleg com a eina d'entesa i participació en les relacions entre les persones.	
CONTINGUT A TREBALLAR: Lèxic: vocabulari usual i específic	
DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT	REPRESENTACIÓ GRÀFICA
<p>Col·locarem els infants en grups de cinc. Se situaran amb rotllana i les cames obertes i cada grup tindrà una pilota. Llavors el joc consistirà a intentar fer gol a sota les cames a algun altre dels companys i companyes i a qui li facin gol, haurà de dir una cosa, característica o cosa que li agradi/odï a la resta. Jugarem una estona i anirem barrejant grups, perquè els infants tinguin interacció entre ells.</p>	

MATERIAL	TEMPS
- 5 pilotes	20 minuts
ORGANITZACIÓ SOCIAL: Els infants treballaran amb grups de 5 persones.	

10.1.11 Tutoria

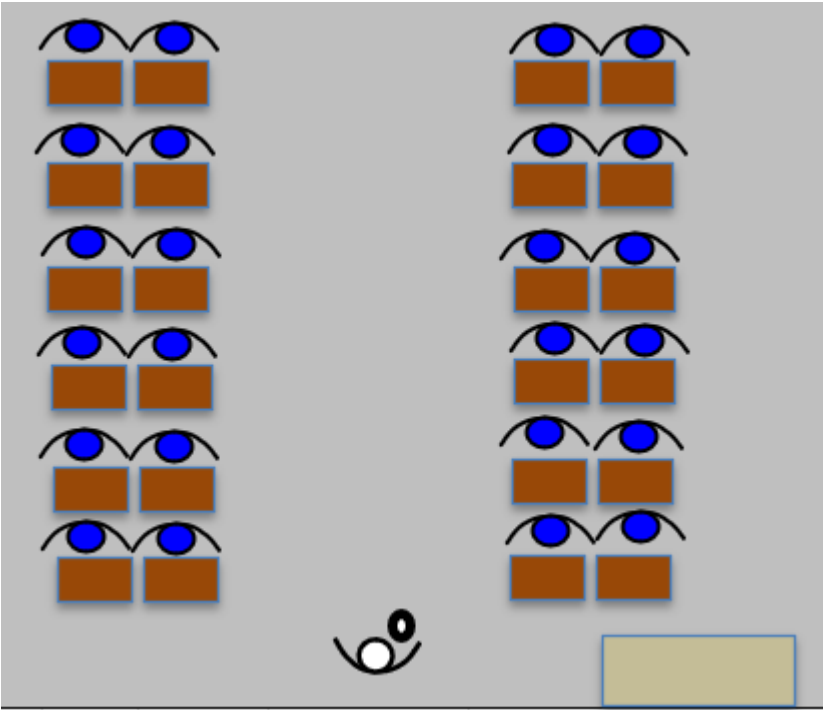
Taula 12: Activitat de tutoria

TÍTOL DE L'ACTIVITAT: Canviem de llocs	
CURS/CICLE: 1r, 2n, Cicle Inicial	
ÀREA D'APRENTATGE: Tutoria	
COMPETÈNCIES PRÒPIES: Competència 2. Desenvolupar habilitats per fer front als canvis i a les dificultats i per assolir un benestar persona	
CONTINGUT A TREBALLAR: Conductes assertives i empàtiques: exemples i característiques.	
DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT	REPRESENTACIÓ GRÀFICA
<p>Taparem els ulls a tots els infants. Un cop fet això col·locarem pilotes aquestes estaran per parelles de colors. Els infants amb els ulls tapats hauran d'agafar una de les pilotes. Un cop tots els infants tinguin pilota, es destaparan els ulls i hauran de trobar la persona amb la qual coincideixen i ubicar-se a un dels llocs de l'aula per seure de costat.</p>	
MATERIAL	TEMPS

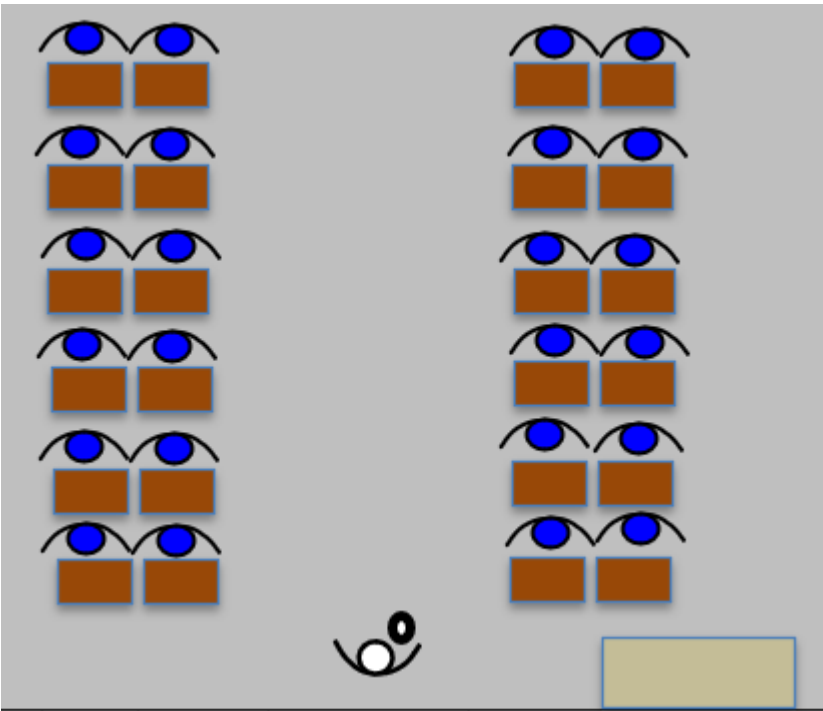
- 24 pilotes	10 minuts
ORGANITZACIÓ SOCIAL: De manera individual.	

10.1.12 Activitats genèriques

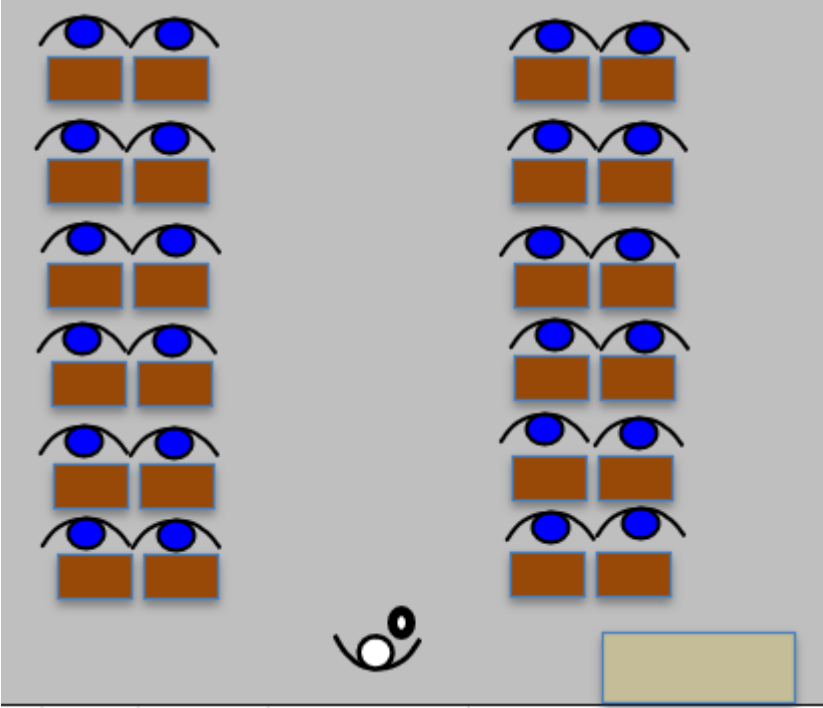
Taula 13: Activitat genèrica 1 FESTIVITATS

TÍTOL DE L'ACTIVITAT: Celebrar festivitats	
DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT	REPRESENTACIÓ GRÀFICA
<p>Aquesta activitat és adaptable a qualsevol festivitat que es faci durant el curs i a qualsevol dels cursos. Per tal de conèixer les festivitats que celebrem, es farà una recerca cada un dels infants tant a casa si volen, com a l'aula. Un cop s'arriba a l'aula el mestre o mestra passarà una pilota de tennis a un dels infants de la classe i aquest haurà de dir alguna cosa rellevant que ha trobat sobre la festivitat en concret. El docent anirà apuntant a la pissarra totes aquelles característiques que vagin sortint.</p>	 <p>El diagrama mostra una representació gràfica d'una classe. A la part superior hi ha dues columnes de sis infants cadascuna, representats per un parell d'ulls blaus i un rectangle marró que simbolitza el cap i el cos. A la part inferior central hi ha un símbol d'un professor amb braços i una pilota de tennis. A la part inferior dreta hi ha un rectangle groc que representa la pissarra.</p>
MATERIAL	TEMPS
<ul style="list-style-type: none"> - 1 pilota de tenis 	<p>20 minuts</p>
<p>ORGANITZACIÓ SOCIAL: De manera individual.</p>	

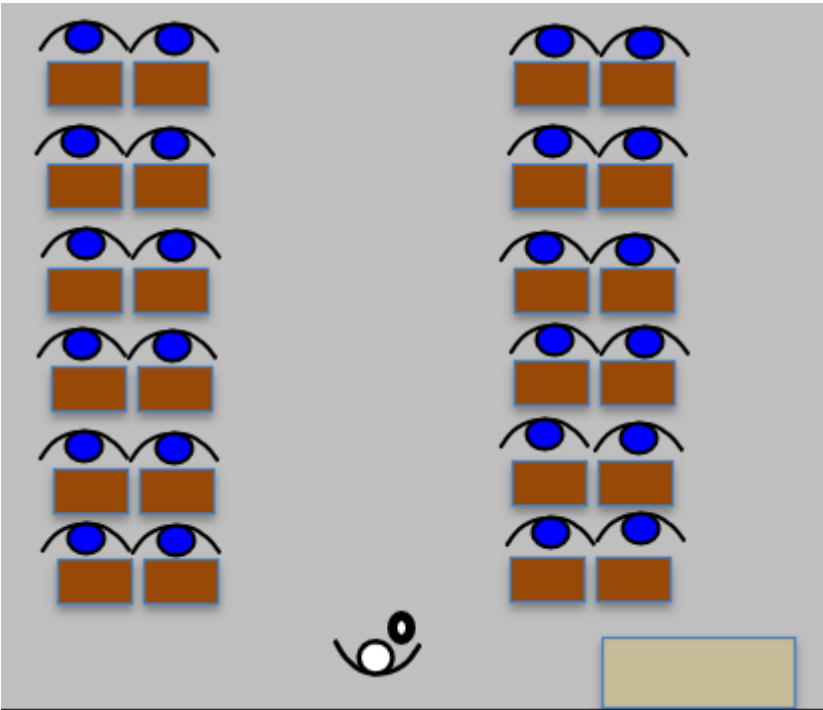
Taula 14: Activitat genèrica 2 PASSAR TORN PARAULA

TÍTOL DE L'ACTIVITAT: Passar el torn de paraula	
DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT	REPRESENTACIÓ GRÀFICA
<p>Podem adaptar aquesta activitat a qualsevol àrea d'aprenentatge i curs. És una activitat que serveix per passar el torn de paraula, és a dir qui té la pilota té el torn de paraula i pot parlar sobre el tema que s'està tractant. La pot tenir tant el mestre o mestra, com també els infants.</p>	
MATERIAL	TEMPS
<ul style="list-style-type: none"> - 1 d'espuma petita 	<p>Temps indefinit</p>
<p>ORGANITZACIÓ SOCIAL: De manera individual.</p>	

Taula 15: Activitat genèrica 3 VOCABULARI

TÍTOL DE L'ACTIVITAT: Conèixer vocabulari	
DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT	REPRESENTACIÓ GRÀFICA
<p>Aquesta activitat pot servir per quan necessitem que els infants aprenguin vocabulari, números, etc. Qualsevol cosa que es necessita que els infants aprenguin. Hi haurà una pilota i un infant dirà per exemple: "Vull saber com es diu taula en anglès" i li passarà la pilota a algú altre, que li haurà de contestar i així successivament.</p>	 <p>El diagrama mostra una representació gràfica d'una activitat de pilota. A la part superior esquerra i dreta hi ha dues columnes de sis infants cadascuna, representats per un parell d'ulls blaus i un rectangle marró que representa el cos. Al centre inferior hi ha una pilota blanca amb un punt negre i una línia negra que indica el moviment. A la part inferior dreta hi ha un rectangle marró que representa una taula.</p>
MATERIAL	TEMPS
<ul style="list-style-type: none"> - 1 d'espuma petita 	<p>20 minuts</p>
<p>ORGANITZACIÓ SOCIAL: De manera individual.</p>	

Taula 16: Activitat genèrica 4 SORTIR PISSARRA PILOTA PROFESSOR

TÍTOL DE L'ACTIVITAT: Conèixer vocabulari	
DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT	REPRESENTACIÓ GRÀFICA
<p>És una activitat que va en relació, com les últimes al que és ordre de classe. Qui tingui la pilota haurà de sortir a la pissarra a fer el que el docent li comenti. És adaptable a totes les àrees d'aprenentatge i també a qualsevol curs i hi poden haver modificacions.</p>	 <p>El diagrama mostra una pissarra amb un fons gris. A l'esquerra i a la dreta hi ha dues columnes de figures d'ulls. Cada figura té dos ulls blaus i un cos marró rectangular. A la part inferior central de la pissarra hi ha una pilota blanca amb un punt negre i una línia negra que representa una trajectòria. A la part inferior dreta hi ha un rectangle tanca amb un fons groc.</p>
MATERIAL	TEMPS
<ul style="list-style-type: none"> - 1 d'espuma petita 	<p>Temps indefinit</p>
<p>ORGANITZACIÓ SOCIAL: De manera individual.</p>	

10.2 Enquesta infants

TREBALL DE FINAL DE GRAU - ÚS DE LA PILOTA A L'ESCOLA

QUIN ÉS I PODRIA SER L'ÚS DE LA PILOTA A L'ESCOLA?

ENCERCLA LA RESPOSTA QUE CONSIDERIS PER A CADA PREGUNTA.

1. FAS SERVIR LA PILOTA A LES HORES DE PATI?

SI, SEMPRE SÍ, A VEGADES NO

1.1 EM SABRIES DIR EL PER QUÈ DE LA TEVA RESPOSTA?

2. A QUIN TIPUS DE JOCS JUGUES AMB PILOTA A L'HORA DEL PATI?

ESPORTS (FUTBOL, BÀSQUET...)

JOCS TRADICIONALS (LA BOMBA, MATA CONILLS...)

2.1 SI JUGUES A ESPORTS, A QUIN JUGUES?

FUTBOL BÀSQUET HANDBOL PICHÍ VOLEIBOL

PING-PONG TENIS HOQUEI CORFBOL GOLF BITLLES

ALTRES:

2.2 SI JUGUES A JOCS TRADICIONALS, A QUINS JUGUES?

MATA CONILLS CEMENTIRI DEU PASSADES

SALTAR LA PILOTA CAP PILOTA AL MEU CAMP

ALTRES:

3. A DINS L'AULA, HEU UTILITZAT O UTILITZEU LA PILOTA?

___SÍ ___NO

3.1 SI ÉS QUE SÍ, A QUINA ÀREA LA HEU UTILITZAT O LA FEU SERVIR?

MATEMÀTIQUES CATALÀ CASTELLÀ MEDI NATURAL

MEDI SOCIAL EDUCACIÓ FÍSICA VISUAL I PLÀSTICA MÚSICA

ANGLÈS EDUCACIÓ EN VALORS TUTORIA

3.2 SI HAS RESPÒS QUE SÍ, EXPLICA A CONTINUACIÓ EN QUIN MOMENT I COM LA VAS FER SERVIR.

3.3 MARCA SI T'AGRADA O T'HA AGRADAT MOLT UTILITZAR LA PILOTA DINS L'AULA, ENTENENT QUE UN 1 ÉS QUE NO T'AGRADA GENS I UN 10 QUE T'AGRADA MOLT.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

GENS

MOLT

3.4 EXPLICA PER QUÈ HAS POSAT LA VALORACIÓ QUE HAS POSAT A LA PREGUNTA ANTERIOR.

**4. EN CAS QUE NO HAGIS UTILITZAT MAI LA PILOTA DINS L'AULA
T'AGRADARIA UTILITZAR-LA?**

SÍ

NO

NO HO SÉ

4.1 EXPLICA LA RESPOSTA QUE HAS DONAT ABANS.

10.3 Enquesta docents

TREBALL DE FINAL DE GRAU - ÚS DE LA PILOTA A L'ESCOLA

Quin és i podria ser l'ús de la pilota a l'escola? **(DOCENTS)**

Encercla la resposta que consideris per a cada pregunta.

1. Creus que la pilota ha d'estar present durant les estones de pati?

Sí, sempre

Sí, a vegades

No

1.1 Per quin motiu?

2. A què juguen amb la pilota?

ESPORTS (futbol, bàsquet...)

JOCS TRADICIONALS (la bomba, mata conills...)

LES DUES COSES

2.1 Si juguen a esports, a quins acostumen a jugar?

FUTBOL BÀSQUET HANDBOL PACHI VÒLEIBOL

PING-PONG TENIS HOQUEI CORFBOL GOLF BITLLES

ALTRES:

2.2 Si juguen a jocs tradicionals, a quins acostumen a jugar?

MATACONILLS CEMENTIRI DEU PASSADES

SALTAR LA PILOTA CAP PILOTA AL MEU CAMP

ALTRES:

3. Fas que els infants utilitzin la pilota dins l'aula? ___SÍ ___NO

3.1 A quina àrea els hi fas usar o els hi has fet usar?

MATEMÀTIQUES CATALÀ CASTELLÀ MEDI NATURAL

MEDI SOCIAL EDUCACIÓ FÍSICA VISUAL I PLÀSTICA MÚSICA

ANGLÈS EDUCACIÓ EN VALORS TUTORIA

3.2 Si la teva resposta ha estat que sí, explica a continuació en quin moment i com la vas fer servir.

3.3 Des del teu punt de vista ha augmentat l'aprenentatge dels infants a partir d'haver utilitzat la pilota a l'aula?

Sí, ha augmentat l'aprenentatge

No m'ha funcionat

3.3.1 Comenta el perquè.

4. En cas que no hakis fet utilitzar mai la pilota dins l'aula t'agradaria utilitzar-la o creus que pot ajudar a l'aprenentatge dels infants?

Sí

No

No ho sé

4.1 Explica la resposta que has donat abans.